

ȘCOALA NOASTRĂ

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ,

organ oficial al revizoratului școlar, al comitetului școlar
județean și al asociației învățătorilor din județul Sălaj.

Director: Ioan Mango.

Redactor: Grațian Capătă.

Preocupări.

Examenul de definitivat.

Ca orice instituție socială, școala în primul rând este supusă evoluției. Este un raport de condiționare reciprocă între mersul unei națiuni și al școalei sale. Dacă școala trebuie să fie reflexul societății, nu mai puțin ea trebuie să fie primul factor de progres al ei. Acest adevăr mi se pare prea banal ca să mai insist asupra lui. Totuși azi, când lumea zdruncinată din temelii sale de marile războaie, caută orientare nouă, se înțelege că trebuie să ne întoarcem și noi la adevărurile fundamentale pentru a clădi temelia nouă a neamului nostru. Școala trebuie să reprezinte deci o bază solidă pentru renașterea națională, după cum tot aceeași solidă școală ne-a ridicat decenii după decenii până aci unde suntem.

Avântul cultural este în programul oricărui guvern care își dă seama că în ultima analiză tot binele și tot răul pornește dela școală. Iar școala la rândul său este în funcțiune de învățator.

Iată cecece a determinat pe legiuitor să prevadă mijloacele de perfecționare pentru învățători. Examenul de definitivat este unul dintre aceste mijloace și suntem datori să atragem serios atenția tinerilor învățători asupra rostului lui. Am asistat anul acesta regulat la aceste examene; am pus însumi întrebări candidaților și mărturisesc dela început, că nu pot așterne ca

impresie decât durere. Durerea mea și a comisiei examinatoare n'aș vrea să fie semnul unei descurajări, ci un avertisment să fim atenți.

Dacă aș spune că membrii comisiei au fost indulgenți, aș spune un neadevăr, căci au fost extrem de indulgenți. Din 44 candidați ai unui județ, meritau să treacă cinci, durere numai cinci și totuși au trecut 25. S'au pus întrebări ridicol de ușoare și totuși s'au dat răspunsuri ridicol de proaste. O complectă dezorientare în toate materiile, mai cu osebire în științele matematice și limba română. Au fost candidați cari nu au putut construi un triunghi, nu au știut distinge felurile unghiurilor, nu au știut raționa o problemă de trei simplă. Nu mai vorbesc de ortografia nenorocită cu care și-au bătut joc de cel mai scump tezaur al nostru, limba. O superficialitate generală, în cazul cel mai fericit fraze umflata acoperind cea mai mare sărăcie de idei. Totul spunea că cei ce s'au prezentat la examen, au putut face orice, numai de citit nu. Să le mai cerem oare să citească reviste și cărți cu noile orientări în pedagogie? Să le mai pretindem să culeagă din biblioteci suflet cât mai mult, pentru a avea ce da copilașilor încredințați lor? Să-i rugăm să fie la curent cu mersul timpurilor, când ei nici cartea cea mai elementară nu au mai deschis-o de când s'au suit pe catedră?

Sunt mulți cari au biblioteci frumos întreținute, au mesele pline de cărți și reviste, dar pe care nu s'au ostenit măcar de ochii lumii să le taie foile și să le răsfoiască. Stau cu lumina la capul lor și totuși bâjbăiesc prin întuneric; stau cu mâncarea cea mai gustoasă și cu băutura cea mai sfântă a cultului lângă ei și totuși flămânez și însătoșează după alte mâncări și băuturi, ca orice muritor. Învățătorul însă nu e un muritor de rând și dacă a rămas numai atâta, este orice numai învățător nu. El pe lângă om, este lumină și lumina lui trebuie să fie veșnic înprospătată, pentru ca să nu se trezească într-o zi că a ajuns un slab opaț, cu miros ranced și greoiu.

Din nenorocire examenul de definitivat ne-a do-

vedit că tineretul nostru învățătoresc aruncat pe arena vieții ca factor conducător nu a înțeles că chiar dacă n'ar fi examen, conștiința trebuie să-i împună an de an o examinare a celor câștigate atât din cărți cât și din experiența din clasă și din societate.

Un apel și un îndemn adresez tinerilor învățători și tuturor cari sunt chemați să lucreze alături de noi, pentru ridicarea neamului la nivelul cerut de împrejurări. Nu îi ameninț cu severitatea viitorului examen, dar îi sfătuiesc să înțeleagă că țara așteaptă mult de la ei în lupta de înălțare. Aștept ca anul viitor să ne dea semne îmbucurătoare și mai multă încredere în tovarășii noștri de luptă. Aici mai ales ni-se cere să fim tari căci nu putem învinge decât prin tăria sufletelor noastre.

G. Bota, insp. șef.

Intellectualii satelor.

*Toți pentru unul
și unul pentru toți.*

Știm cu toții că unde-i unul nu-i putere, unde-s doi . . . acolo-i altă treabă.

Chestiunea intelectualilor dela sate ocupă un loc foarte însemnat în viața socială. Deși subiectul ar merita o dezvoltare mai mare, mă voi mărgini a spicui și accentua acele părți ce ne interesează pe noi fruntași ai satelor și atât cât permit paginile unei reviste.

Am fost determinat să relev această chestiune, de faptul constatat că acolo unde ar trebui să fie mai multă unire, nu este; acolo unde ar trebui armonie, bună înțelegere, prietenie, nu o găsești; totul în detrimentul propășirii noastre culturale.

De regulă intelectualitatea unui sat se reduce la câteva persoane: preotul, învățătorul, notarul și primarul. În alte părți preot și notar nu este, iar în altele pe lângă cei de mai sus, pot să fie mai mulți învățători, încă un preot — ortodox sau gr. catolic — proprietari, comercianți, jandarmi, medic, etc. Ne referim la satele românești și conducătorii lor.

Ne găsim într'un timp decisiv, când țara noastră caută să se ridice pe calea culturii alături de alte popoare civilizate. E o efortare, o muncă îndreptățită căci destul am stat în amortire. E vremea când poporul românesc trebuie să se fortifice, să se evedențieze acum, când își vede hotarele lărgite, bogățiile întinse la picioare, iar în juru-ne mișună dușmanii. Acest lucru îl înțelege orice intelectual și cetățean român care știe și apreciază trecutul nostru, cunoaște prezentul din toate punctele de vedere și drept concluzie, bazat pe vitalitatea nației române, îi prevede un »viitor de aur.«

Însă ca să ajungem la acest scop nu e suficient a perora vorbe frumoase, a ne înflăcăra de fraze patriotice, trebuie să ne punem la lucru. Lupta dusă de câteva persoane destoinice devine neputincioasă când nu e susținută de toți românii, de la mic la mare, de la vlădică la opincă — cum se zice.

Se dau ordine peste ordine de sus, dela cârmă; se zidesc școli mari și frumoase; se ridică biserici împunătoare; se dau lupte vajnice pe tărâmul religios, politic, economic; se scrie prin birouri pe cartoane mari și cu litere ochioase »vorbiți numai românește« ori »fumatul strict oprit«; se țin cercuri culturale, conferințe, predici, adunări, serbări — și dacă privești mai deaproape și cercetezi, vezi că se fac toate numai pentrucă »avem ordin,« de convenție, ori că cel în chestie vrea să-și câștige o reputație cu o perspectivă de »venituri grase«. Evident, nu se poate face nimic fără ordin și fără ordine, disciplină; bineînțeles fără ordin moral și ordinea și disciplina dictate de acest ordin moral. Însă rar vezi desinteresarea și munca pasionată pentru un scop social-național ideal. O constatare dureroasă, dar adevărată.

Când știi că poporul, gloata, mulțimea satelonoastre e cu desăvârșire desorientată în ceia ce privește viața socială națională conștie din cauza ignoranței și vezi că factorii culturali chemați a educa masele să trăiască o viață socială națională conștie și deamă, în loc de a se ocupa cu aceasta se duș-

mănesc, trăesc ca pisica cu câinele, fără să vrei te întrebi, petru ce?

Trăiești la sat, departe de sgomotul orașelor și de distracția ce ele ți-ar procura, ai o misiune care o îndeplinești în folosul neamului și al țării, pentru cari muncește și celalalt confrate din comună; ce motive pot aduce o răceală între acești factori educativi? De ordin nobil sigur că nu. Dacă fiecare ar avea în vedere mai mult scopul chemării sale și nu chestiuni de ordin personal cari se reduc la nimica, atunci ar fi în curat cu ce trebuie să facă.

Dar să ne lămurim. Oare în relații atât de întunecoase stau intelectualii satelor noastre? Am avea atunci o icoană prea îngrijorată. De sigur lucrurile nu sunt așa negre, totuși prin unele locuri există într'o măsură și tocmai pentru acelea ridic glasul. Și cari sunt adevăratele motive ce aduc sus zisa disarmonie? Sunt motive curat personale, bazate fie pe vârstă, capacitate, stare materială, ambiție sau îngâmfare, iar în unele locuri neînțelegerea pornește dela deosebirea de confesiune. Notarul privilegiat; preotul zice că-i albă, învățătorul că-i neagră; doctorul își caută de bolnavi și de pungă; comerciantul își vede de afaceri; jandarmul încruntă din ochi; preotul gr. cat. nu merge în vizită la cel ortodox; primarul se închină la toți și la nici unul, ș. a. m. d. Dacă sunt mai mulți învățători, ei singuri poate se înțeleg cum trebuie. La dreptul vorbind de multe ori ordinea și disordinea într'un sat depinde și de învățător, pregătit în această direcție și bătut de toate vânturile; poate face și el ceva numai dacă nu-și pierde echilibrul în fața materialismului și banalităților. Inșă e vorba că toate bunurile de mai sus sunt trecătoare, ruginesc, n'ajung în ceruri. Ce ne facem atunci cu povățuirea sătenilor încredințați nouă? Dacă păstorii nu se înțeleg ce face turma? Așa e că se risipește și o mănâncă lupii? — Lupii, vrăjmașii, vecinii o să ne înghită dacă nu știm să ne înțelegem la noi acasă. Mai presus de cultura ce o are cineva, trebuie să pună scopul pentru care e pus acolo utde e pus; mai presus de starea materială.

idealul național moral; mai presus de ambiție munca desinteresată, fără nici o preocupare; mai presus de relațiile banale, minuscule, ridicole relația socială de interes comun.

Nu voiu să apar aici într'o ipostasă de apărător fanatic al învățătorului, nici nu am intenția să duc o polemică militantă cu pionerii satelor, întrucât scopul meu este a ajuta să se clădească nu să se distrugă. Nu voiu să fiu partinitor ci rațional. E destul de trist că învățătorul e privit de unii ca un simplu funcționarș redus, chemat să grijească de copii. Chemarea lui pentru multe minți înguste este o ocupație josnică. E de prisos să evidențiez că învățământul este o carieră însemnată, grea, dar și frumoasă — căci asta o știu cei ce au urechi de auzit. Pe de altă parte nu ne dăm înlături să afirmăm că sunt și învățători cari nu corespund chemării lor mărețe. Nu se poate pădure fără uscături. Sunt și de aceia cari cu drept cuvânt nu ar merita titlul de învățător. Având în vedere scopul cultural pentru care sunt chemați să lucreze, trebuesc îndrumați părintește de către cei ce voesc binele și cari se cred în măsură s'o facă.

Când un vapor se îneacă, sau când mai mulți oameni se găsesc în pericol de incendiu ori alt primejdie, toți se ajută, toți sunt frați în acel moment, fie că se deosebesc prin vârstă, prin limbă, situație materială, culturală, etc. O așa viață ar fi de dorit între intelectualii satelor, ca cei chemați să salveze din naufragiul inculturei o lume. Să domnească o pace atotstăpânitoare, o afinitate sufletească mai pronunțată, o bună înțelegere, căci: »unirea face puterea.«

C. T. Melica.

Chestiuni didactice.

Cântul în școala primară.

Importanța pedagogică a cântării e foarte mare. Desvoltă auzul și organele vocii, desvoltă și cultivă gustul estetic și alte sentimente, îndreaptă voința spre fapte nobile, întărind moralitatea. Executată în cor, unește în cugete și sentimente, este limbașul sentimentelor și prin urmare e o limbă universală.

Aceste sunt în rezumat motivele pedagogice care au îndemnat pe oamenii de școală a cere să se învețe cântarea încă în școala primară.

Alegerea materiei de cânt în școala primară trebuie să se facă cu mare grijă. Să se aibă în vedere ca:

I. Cântările să fie atât ca text cât și ca melodie distinse.

II. Să fie potrivite mentalității și firii copilărești.

III. Să aibă conținut moral, patriotic, național și religios.

Dacă studiem mai deaproape pe copil—din punct de vedere muzical — observăm că lui, dela vârsta de 5-6 ani mereu îi place să imite sunete ce aude, ba dacă ne aude cântând, începe a fi atent și a ne imita după cum puterile și auzul îi permit. La această vârstă se poate deci constata la copil o deosebită plăcere de a cânta. Școala prin urmare trebuie să plece dela această pornire naturală a sufletului copilăresc.

Procedura în învățământul cântării e analoagă cu aceea a învățământului limbei materne. Prima dată vom cânta diferite game să le desvoltăm școlărilor

auzul, apoi îi vom pune să imiteze diferite tonuri simple neforțat. După aceste exerciții îi conducem să învețe după auz mai multe tonuri cari constituie melodii simple și numai apoi îi introducem încetul cu încetul în cântarea propriu zisă. Scopul acestor exerciții este ca copiii să învețe înainte de toate a deosebi clar tonurile, să le știe cânta și să știe solfegia după auz. În școlile cu mai multe puteri didactice, unde timpul permite învățătorului a se ocupa mai mult și cu cântul, se pot introduce elevii claselor superioare și în elementele teoriei muzicii și pot fi deprinși în cetirea notelor muzicale. La învățarea notelor și a celorlalte elemente de teorie muzicală, trebuie asemenea să se purceadă intuitiv și metodic. Fiecare element să se intuiască prin cântare și numai apoi să i se arate semnul și deci să se deprindă cetirea lui. Procedura metodică se impune, căci numai așa pot progresa elevii, numai așa pot observa progresul și capătă voie de muncă.

E adevărat că procedând cum am arătat în rândurile de mai sus la început întâmpinăm greutăți, dar progresul și rezultatul ce obținem ne recompensează pentru munca depusă.

La învățarea unei cântări procedura cea mai naturală este următoarea: Invățăm pe copii mai întâi textul cântării pentruca să nu întâmpine și aceasta greutate când învață melodia. Dacă cântarea e mai lungă și mai grea e bine ca textul să-l învețe înainte de ora de cânt. După ce ne convingem că știu textul, cântăm cântarea cu vocea cât se poate de corect în întregime. Punem apoi pe copii să asculte și o cântăm din nou cu vocea și cu vioara grijind a accentua corect părțile de melodie mai greu de prins. Aceasta o facem de mai multe ori—cântând la început mai tare

cu vocea, apoi din ce în ce mai încet cu vocea și mai tare cu vioara — pentruca elevii să prindă bine melodia. După aceasta îi punem și pe ei să cânte încet. Acum e bine ca noi să cântăm cu vocea încet ca să putem urmări cum prind melodia. Dacă se întâmplă să o prindă în vreun loc greșit, îi punem să mai asculte atrăgându-le atenția unde să fie cu băgare de seamă și o cântăm din nou, accentuând partea prinsă greșit. După ce ne convigem că au prins bine întreagă cântarea cântând piano, îi punem să cânte din ce în ce mai tărișor. Acum noi cântăm numai cu vioara pentruca să putem urmări vocile lor. Se înțelege că la început vom cânta mai tare cu vioara așa încât ei să se poată conduce după ea; după ce ei devin mai siguri pe melodie vom cânta tot mai piano cu violina așa că la urmă numai îi acompaniem cu vioara. Când sunt destul de siguri pe melodie îi vom pune să cânte fără nici un ajutor. După ce sunt stăpâni pe melodie în mod brut, îi învățăm nuanțările. Aceasta o facem iarăși cântând cu vocea și punându-i să asculte. Când socotim că au prins nuanțele de intensitate îi punem să cânte și ei nuanțat, făcând deprinderi până o cântă inexceptionabil. Dacă cântarea e lungă și grea o putem împărți în mai multe părți; părțile însă să fie naturale. Împărțită se învață așa, că învățăm întâi bruto partea primă și numai după ce o știu bine aceasta trecem la a doua, etc. După ce s'au învățat toate fragmentele se cântă în întregime pentru a se deprinde cu legătura și numai după aceea se învață nuanțarea de intensitate. Dacă cântarea are mai multe strofe, se învață complect strofa primă și numai după aceea se trece la a doua. Invățarea acesteia merge ușor. E destul ca învățătorul să o cânte de câteva ori pentru a arăta accentuarea și elevii să o probeze

la început mai piano apoi mai tărișor ca să o poată cânta cu aceeași precizie ca și pe cea dintâi. Se înțelege că nu toți copiii au auzul muzical pe o formă dezvoltată, unii îl au mai puțin alții mai mult, iar unii nu-l au decât foarte slab, ba putem zice de loc. În cazul când între elevi sunt de aceia cari au auz muzical slab, învățătorul e bine să ia următoarele măsuri: Să nu permită copiilor cu auz muzical bine dezvoltat să se grupeze unul lângă altul, după cum au obiceiul, zicând între dânșii: «Hai noi care știm mai bine să stăm într'un loc». Din contră va căuta să-i aranjeze așa ca cel slab să stea între cei mai tari. Pe aceia cărora auzul muzical le lipsește, nu-i vom pune la o parte, zicându-le: — «mergeți deoparte, că nu știți cânta» — ci-i vom lăsa și pe ei printre ceilalți copii, spunându-le doar atât să nu cânte ci numai să asculte cu băgare de seamă cântarea, până li-se va dezvolta și lor auzul.

După ce copiii s'au deprins și știu să cânte bine și cu ușurință unison, putem să-i învățăm cântări pe două voci. Aci înainte de a începe, trebuie să alegem vocile. Mulți au obiceiul de pun fetele la vocea primă adecă la sopran, zicând că «fetele cântă subțire», iar pe băieți la vocea II-a sau la alt, căci »ei cântă mai gros». Facând astfel, putem să ne înșelăm căci de multe ori un băiat de școală primară poate să cânte mai bine sopranul ca o fată. De aceea nu trebuie să-i fie nimă-nui lene a face alegerea vocilor, dacă voește să aibă voci neforțate. La început, cele mai potrivite cântări pe două voci cu copiii cari nu sunt obișnuiți a cânta decât unison, sunt canoanele. Dela ele ușor putem trece la cântările propriu zise pe două voci. Până învăță o voce partitura sa bine, cealaltă nu e bine să asculte la ea ca să nu-i prindă melodia și la ansamblu

să se rătăcească. Deprinderea ansamblului e bine să se facă la început piano, ca învățătorul să poată prinde bine armonia. Dacă observă că una din voci nu e desul de sigură și nu iese bine armonia, să întrerupă deprinderea ansamblului și să facă deprinderi cu vocea care nu e sigură. Când merge bine și ansamblul, va da ultima cizelare de nuanțare după intensitate.

Nu pot încheia acest articol despre cântul în școala primară să nu amintesc aprecierea lui din partea poporului nostru și însemnătatea acestui fapt pentru noi și școală. Poporul nostru când își aude cântând frumos copiii la biserică ori la vre-o producțiune școlară sau culturală, sunt mândri de copiii lor și spun că nu pierd timpul degeaba la școală. Iar pentru noi învățătorii, nu au cuvinte de laudă și mulțumită, pentru munca ce o depunem cu copiii lor. Prin cânt ne facem loc în inima sătenilor cari încep a ne iubi. Și de iubirea aceasta noi avem mare lipsă, căci numai așa putem conduce poporul care ne este încredințat împreună cu aceace el are mai scump — copiii.

Sabou Alexandru.

Învățător — Aghireș.

Sălajul

Manifestări culturale.

Activitatea „Astrei” din județul Sălaj în 1926.

E îndeobște cunoscut ce sfortări uriașe și energice caracterizează munca rodnică a „Astrei” din Sibiu. Câtă energie n'au cheltuit harnicii ei membri în vasta lor activitate culturală și națională înainte de războiu! Munca marilor titani ai vremurilor trecute, viziunea lor profetică și credința fermă în biruința dreptății, entuziasmul național care-i alimenta și le oțelea puterile de mucenici, ca să poată străbate toate obstacolele și trece toate piedecile puse în cale de vitregia sorții, azi ne uimesc. Se pare că în timpurile noastre nici nu se găsește oameni de talia lor.

Devotamentul marilor noștri înaintași și exemplul de sacrificiu și abnegațiune a fruntașilor „Astrei” trebuie însă, să ne servească și nouă muritorilor de rând drept izvor de reculegere sufletească și de încurajare în munca grea de refacere morală și ridicare culturală. Neamul românesc și azi are nevoie de bărbați luminați și inimă față de durerile mulțimii.

Vorbele umflate și fără miez nu mai prind. Fapte și muncă constructivă cer zilele noastre dela fiecare cetățean.

Despărțământul central al „Astrei” din județul Sălaj conștiu de aceste adevăruri precum și de însemnata menire ce o are aici la frontieră — în mijlocul unei populații mixte, — a căutat și în anul trecut să se țină la înălțime într-un împlinirea datoriilor sale. Astfel, grație propagandei culturale desfășurată cu mult elan și însuflețire, falnicul drapel al bătrânei noastre Asociațiuni n'a falfăit degeaba; membrii despărțământului au descins la sate și au răspândit lumină și cuvântul adevărului în păturile largi ale poporului; au luptat contra boalelor sociale, împotriva analfabetismului, alcoolismului și indiferentismului caracteristic al timpului, propovăduind dragostea de neam, țară și lege. Au îndemnat și încurajat pe părinți să-și trinită copiii la școli și meserii și au arătat foloasele Caselor Naționale. S'a vorbit despre cooperative și bănci populare, despre însemnătatea obștiilor sătești și

a tovarășiilor, singurele cari garantează fructificarea cinstită a banului. S'au înființat despărțăminte de plasă, cercuri culturale, biblioteci populare.

Tot în serviciul acestei propagande culturale-naționale a fost pusă și gazeta „Meseșul“, care a ajuns să fie apreciată de cititori. Membrii despărțământului s'au înmulțit cu 39 fondatori, 193 pe viață și 219 activi.

Preocuparea de căpetenie a anului trecut a fost pregătirile Adunării generale a Asociațiunii „Astra“, care la cererea despărțământului nostru, a avut loc în Zălau în zilele de 12, 13 și 14 Septembrie 1926.

Odată ce Comitetul Central al „Astrei“ din Sibiu a primit cu mulțumită invitarea Despărțământului central al județului Sălaj, pentru a sărbători aici la Zălau în 12, 13 și 14 Sept. al anului trecut mărețele manifestațiuni culturale împreunate cu adunarea generală, membrii comitetului local dându-și seama de înalta distincțiune ce le-a revenit prin acest înălțător eveniment, au început să facă serioase pregătiri.

„Astra“ Sălajului a dorit cu această ocazie să arate înalților oaspeți sufletul românesc totatăt de neaș și de curat păstrat aici, la frontiera de vest, ca și în restul țării. S'au organizat expoziții de copii, de țesături și cusături românești, de fructe, un conduct etnografic, o nuntă țărănească, și tir de porumbei, cari au delectat mult ochii privitorilor. S'au scris cu accia ocazie despre cele văzute de către cei mai buni literați, gazetari și înalți demnitari ai noștri multe pagini elogioase și pline de admirație.

Reușita pe neașteptat de bună și frumoasă a Adunării generale, fără denaturarea adevărului, se datorește în locul dintâiu distinsului și vrednicului președinte al Comit. Central al „Astrei“ diu jud. Sălaj, d-lui Dr. Nicodim Cristea, care fiind și prefect, prin organele administrative a dat concursul cel mai larg posibil colaboratorilor pentru aranjarea serbărilor naționale-culturale amintite.

A cutreera un județ mare și a căuta satele cele mai ascunse, cari de obicei sunt mai scutite de influențele străine orășenești, pentru a afla cele mai originale și mai frumoase creaturi ale artei noastre populare, pe urmă a capacita țărani și țărance pentru a împrumuta pe timpul expoziției țesături sau covoare, reclamă nu numai o răbdare și stăruință de fer, ci și mijloace de comunicație potrivite. Dacă în această privință pre-

fectura județului merită recunoștință pentru că a pus la dispoziția culegătorilor și a aranșatorilor automobilele sale și alte mijloace de transport, de câte ori numai a fost posibil, atunci neobosiții tovarăși de muncă ai comitetului merită și mai mult.

Cuvine-se prin urmare să exprimăm și de data aceasta mulțumită și adâncă recunoștință tuturor membrilor comisuniilor, cari și-au îndeplinit angajamentul luat cu un elan adevărat și însuflețire ce le face cinste.

Adunarea generală a „Astrei“, ținută în Zălau s'a transformat dintr'o manifestație culturală într'o adevărată sărbătoare națională.

Aici, aproape de Porolissum, lângă vechea cetate a străbunilor noștri, s'au întâlnit cu această ocazie unii dintre cei mai buni și mai aleși fii ai neamului, ca în cele trei zile de prasnice să uite cu toții micile pasiuni, care-i despart de altădată. A fost un minunat prilej acest congres pentru dovedirea conștiinței noastre naționale. S'a întărit și mai mult solidaritatea națională prin cea caldă și sinceră iubire frățească, care stăpânea sufletele tuturor. „Tot avem noi încă destulă minte“, a spus cu privire la cele petrecute la Zălau dl Gh. Bogdan-Duică.

Modesta capitală a județului Sălaj, care de altădată e ocolită până și de artiștii bucureșteni ce-și fac turncele lor prin țară, a fost fericită de a putea saluta și găzdui atunci pe dnii: Dr. V. Goldiș ministru de culte și președinte al „Astrei“ cu vicepreședinții Dr. Preda și Dr. Russu, I. Lupas ministru al sănătății și ocrotirilor sociale, Dr. Ilie Dăianu vicepreședintele Senatului, generali Manolescu, Dănilă Pop și Moșoiu, profesorii universitari Bogdan-Duică, I. Hațieganu, I. Moldovanu și A. Lapedatu, Aurel Ciortea rector al Academiei de Comerț din Cluj, Dr. O. Pric vicepreședintele Camerei, Z. Bârsan directorul Teatrului Național din Cluj, Savin și Bucuța delegați ai Fundației Carol, Căpitan Lazăr reprezentantul Institutului de Educație Fizică, Oracu delegat al Palatului cultural și bibliotecilor din Severin, etc., etc.

Dar emoția adevărată a localnicilor a crescut până la un entuziasm de nedescris atunci, când 80 frați basarabeni în frunte cu I. P. S. S. Arhiepiscopul Guric, Dr. Onisifor Ghibu profesor universitar și comisar general al „Astrei“ pentru Basarabia și Șt. Ciobanu prof. univ., au venit din mari îndepărtări să ne vadă și să-i cunoaștem, pentru a ne iubi și mai mult.

Insuflețit de frumoasele rezultate obținute pe teren cultural-național de Asociațiunea transilvăneană I. Prea Sfinția Sa în plin congres își ia angajament solemn de a organiza în decursul ace-

stui an secția „Astrei“ în Basarabia așa fel, încât adunarea gen. proximă să poată avea loc la Chișinău.

Nu ne indoim, că Sălajul nostru va ști să aprecieze în merit acest gest frumos de reculegero sufletească a fraților basarabeni. Va trebui prin urmare să participăm cât de mulți sălăjeni la acea adunare generală care va avea loc în capitala Basarabiei. Aceasta o reclamă nu numai legătura de sânge românească, ci și sîntul datoriei și echitatea. Vom reda deci o plăcută vizită fraților noștri.

N'a fost niciodată atâta lume la Zălau ca și în zilele de 12, 13 și 14 Septembrie 1926. O spune aceasta până și populația ungurească a acestui oraș.

În ziua I-a, după serviciul religios, prin o cuvântare frumoasă dl ministru Goldiș, în calitate de președinte, deschide congresul și salută reprezentanții tuturor organizațiilor culturale reprezentate. Despărțământul central județean al „Astrei“ oferă apoi înalților oaspeți un banchet de 200 persoane. După masă se vizitează expozițiile de țesături și cusături românești din Sălaj, expoziția de copii, de poame, conductul etnografic, iar seara lumea asistă la un festival artistic.

A doua zi continuă congresul, discutându-se bugetul și diferite probleme de reorganizare, ca apoi a 3-a zi să se poată consacra desvelirii monumentului marelui Mihai Voievod ridicat de „Astra“ pe o colină aproape de Guruslău. Acest măreț monument de granit, de o înălțime de 13.50 metri, va vorbi veșnic generațiilor viitoare despre strălucita victorie a Viteazului Mihai. El este un nou far de radiere a mândriei românești și va cultiva prin urmare totdeauna sentimentul mândriei de neam.

Poporul adunat în număr foarte mare la aceste splendide serbări, cu ochii înlăcrămați de bucurie privea falnicul monument admirând cuvântările frumoase și delectându-se în sborul cătorva piloți români, cari din înălțimile văzduhului aruncau flori asupra imensei mulțimi.

De aici lumea face un pelerinaj la mormântul marelui fiu al Sălajului, Simion Bărnuțiu, sufletul adunării din 3-15 Mai 1848 pe câmpia Libertății din Blaj.

Fie ca toate idcile sublime răspândite cu atâta dragoste din fața monumentului Bravului Mihai și de lângă mormântul Marelui Bărnuțiu să prindă și să încolțească în inima tuturor acelor cari le-au auzit. Dea Dumnezeu, ca frumoasele învățături ce se desprind din aceste mărețe serbări să contribuie cât mai mult la înaintarea poporului român și la prosperarea frumoasei noastre țări.

George Matieșanu.

Cercul cultural Andrid în comuna Portița.

Ziua de 13 Martie crt. a fost o zi de sărbătoare pentru locuitorii comunei *Portița* având în mijlocul lor dascălii aparținători *Cercului cultural Andrid*, în frunte cu veteranul președinte dl. inv. dir. *Constantin Albu*.

Păstrând obiceiul străbun de a începe orice lucru cu Dumnezeu, întreg corpul didactic a asistat la slujba de seară, unde înălță cântări și rugăciuni către Atotputernicul, pentru binele și prosperarea neamului românesc.

Urmează apoi ședința cercului cultural în școala primară de stat, unde poporul întreg — cu mic cu mare — în frunte cu vrednicul paroh local, dl. N. Sabou ascultă cu interes exemplar desfășurarea programului. Serbarea aranjată de harnicul învățător *Iuliu Fabian* se transformă într'o serbare națională, demnă de locuitorii acestei comune, care se începe cu „Imnul regal“, executat de corul disciplinat al elevilor, dirijat cu multă pricepere.

Dl. președinte prin o cuvântare foarte potrivită, deschide adunarea. Se predau apoi punctele programului stabilit, care a constat din diferite cântări bisericesti și naționale, precum și mai multe monoloage hazlii, dar instructive.

Dl. președinte C. Albu își dezvoltă conferința populară, cu subiectul „Demnitatea națională“, fiind spusă la înțelesul poporului, e răsplătit cu aplauze de auditori.

În decursul acestei ședințe — cei de față — am trăit momente plăcute, văzând dansul cu „Tamburine“ al fetelor îmbrăcate cu mult gust, cari au dovedit o istețime mare în executarea lui și auzind vocea sonoră a unui elev în „Iese luna de sub nor“ . . . cântat cu atâta măiestrie, încât a pus în uimire întreaga asistență. Apoi vioara harnicului *Fabian*, acea „doagă uscată“, prin sunetul său armonios cheamă la joc un grup de elevi, îmbrăcați în frumosul nostru port național, cari ne dansează, în frunte cu mândrul „vătaf“ dansul național „Călușorul“ storcând lacrimi de bucurie din ochii părinților, precum și admirația corpului didactic și a oaspeților. Poporul, plin de duiosie, privește la vlăstarele lui mici, precum și la conducătorul lor, învăluindu-i în priviri calde, pline de dragoste.

Urmează închiderea ședinței prin președinte, trezind parică

dintr'un somn plăcut pe auditori cari cu părere de rău constată, că timpul a trecut atât de repede.

* * *

Partea a doua a fost ședința pedagogică, în care dl inv. I. Fabian tratează cu cl. III-a o lecție din gramatică dovedind, că pe cât este de mare măiestru în instruirea corului, tot pe atât este de destoinic în arta de a învăța.

Dna Valeria Șestac-Iluțiu își dezvoltă conferința pedagogică „Metoda predării gramaticii”, servind colegilor cu multe și folositoare îndrumări pedagogice.

Se desbat apoi mai multe chestiuni pedagogice și profesionale în urma cărora dl inv. Vasile Văleanu amintește în scurte cuvinte memoria marelui filantrop-pedagog I. H. Pestalozzi, propunând ca și Cercul cultural „Andrid”, cu ocazia comemorării de 100 ani de la moartea marelui dascăl, să-i dedice câteva rânduri în procesul verbal acestui mare prieten al copiilor.

După teminarea ședinței, corpul didactic petrece câteva ore la masa ospitală a fratelui Fabian, reîntorcându-se fiecare la ale sale înarmat cu noi îndemnuri și puteri pentru ajungerea mărețului scop, de a propaga cultura în rândurile neamului nostru.

V. v.

Activitatea centrelor culturale.

II.

În numărul precedent al revistei noastre am făcut o dare de seamă asupra activității centrelor culturale în cursul lunii Februarie și spuneam, că vom reveni și asupra celei desfășurată în luna Martie a. c.

Munca abia începută în Februarie, s'a continuat în Martie cu zor și avânt. Aproape toate centrele și-au ținut regulat ședințele conform programului *). Abateri abia s'au făcut în câteva cazuri motivate. În multe dintre ele afară de conferința obligatorie s'a mai ținut și câte-o scurtă conferință asupra autorului din care s'a făcut lectură, lucru care trebuie continuat în viitor în ședințele tuturor centrelor. Lectura însă nu a fost în tot locul destul de bine aleasă. În viitor va trebui să se facă cu mai multă grijă. În

*) Programul din No. 4 al revistei.

câteva comune lectura au făcut-o elevii. Noi o credem, că ar fi mai bine să o facă învățătorii ori alți intelectuali.

În ședințele tuturor centrelor culturale elevii au contribuit sub conducerea dlor învățători cu coruri, recitări, piese teatrale binepregătite și predate; în unele locuri chiar și cu jocuri naționale. Costumele naționale la elevi încep a și face apariția și în teritoriul județului nostru, lucru care servește spre cinstea corpului didactic.

Ședințele au decurs cu solemnitatea cuvenită și în cea mai frumoasă ordine. Sătenii au manifestat interes considerabil față de ele participând în număr mare. În cele mai multe comune salele de clasă, unde se țin ședințele, s'au dovedit de prea mică față de numărul mare al ascultătorilor. Tot asemenea și intelectuali satelor în cea mai mare parte și-au făcut datoria.

Fiecare centru cultural a primit dela Casa Școalelor câte o bibliotecă din 260—270 volume, care se păstrează la școală. Pană acum s'au distribuit sătenilor mai multe sute de volume pentru citire.

La ședințe au participat și organele de control.

Centrul cultural din Bădăcin, conform știrilor ce le avem, a ținut o singură ședință în 20 Februarie, iar centrul cultural din Ariniș, Hodod, Jibou și Moftinul-Mic n'au ținut ședință în luna Februarie.

Activitatea centrelor culturale se va continua și în cursul lunii Aprilie (2 ședințe) și Mai (1 ședință) conform programului de muncă și instrucțiunilor primite dela Revizoratul școlar. Atragem atențiunea dlor conducători să-l execute punctual și fără nici o abatere.

I. Mango.

Descrieri etnografice.

Credințe din popor.

1. Când femeia e în stare grea (însărcinată) trebuie să se păzească de a mânca pește, căci dacă nu — fătul ce-l va naște va fi mut ca peștele. 2. Tot în acel timp să nu pună în sân sau în zadie (șort) sor depe slănină sau altceva ce-i cu păr (o poric d. ex.), căci fătul va avea semn cu păr pe el. 3. Dacă pe femeia care-i însărcinată o „taie jigă“ (i-i vine acreală pe gură), e semn că fătul se va naște cu păr mare de tot, pe cap. 4. Dacă femeia însărcinată e „împrejură“ ca un sul, e semn că va naște un fecior, iar dacă-i prea „pupuioță“, va naște fată. 5. Dacă femeia însărcinată vede pe cineva mâncând ceva și nu-i dă și ei, peste puțin timp va pierde (avortă). 6. Pe femeia care n'are nici un copil în toată viața ei (deși-i măritată) pe „ceea lume“ o vor sugere șerpii. 7. Dacă lași să clocotească apa pe foc, cu care-i scâlde copilul, atunci i-s'or face pe picioare „clocotici“ (niște bășici albe). 8. Dacă arunci apa în care ai scâldat copilul, în locul unde se udă oameni, atunci copilul va fi cu zalfă (gudurain). 9. Dacă vre-o femeie care „spală poalele lunare“, va lua copilul în brațe, atunci copilul se va „spurca“ (adică i-se vor face bube pe cap și pe tot corpul, ca peelinginea). 10. Dacă ridici copilul mai sus de cât stătura (talie) unui om, copilul nu va crește mare. 11. Dacă săruți copilul în palme sau în tălpile picioarelor, va avea „bail cel rău“ (epilepsie). 12. Dacă săruți copilul când doarme, îi furi somnul. 13. Dacă intră cineva străin în casă unde-i copil mic, când pleacă trebuie să-i lase semn din cămașe (un fir) pentru a nu-i duce somnul copilului. 14. Dacă cineva șede pe patul femeii botejite (lehuzei) i-se ia laptele (tăța) pe el (și dacă-i bărbat!) 15. Dacă o femeie trece vr'un părâu (vale) până n'au trecut 6 săptămâni dela ușurare (naștere), cu siguranță i-și va pierde „tăța“ (laptele.) 16. Dacă lași copilul singur în casă și nu-i pui un cuțit și o mătură la cap, atunci vine „Pădureana“ și-l înșchimbă cu al ei sau ț-i-l schilodește și-l lasă așa. 17. Dacă vr'un copil are „bail cel rău“ (epilepsie) atunci trebuie să îngropi în pământ (sub piciorul patului) unde doarme copilul, un pui de

găină dându-i numele copilului, iar la copil să-i pui alt nume, de exemplu: dacă copilului i-a fost numele Gheorghe, acum să-i zici Petru sau altcum, iar Gheorghe să-i zici la puiul de găină când îl pui în groapă. Astfel făcând copilului i-i va trece. 18. Când cineva se sperie rău de ceva, să-și scuipe în sân și să-și facă cruce, că nu i-a fi nimic. 19. Când sughiți des și tare, te pomenește cineva, de aceea trebuie să te gândești la el și dacă-l ghicești, nu mai sughiți. 20. Dacă „strănuți“ (faci ca și când ești cu guturaiu) tare, o semn că te vei ospăta. 21. Dacă vezi mai întâiu primăvara, micii albi, vei avea zile albe peste an (vei fi vesel) iar dacă vezi negri, vei avea zile negre. 22. Dacă anzi mai întâiu primăvara, pupăza, peste an îți va puți gura, iar dacă auzi cucul mai întâiu, vei fi sănătos și norocos peste an. 23. Când auzi primădată primăvara tunând e bine ca să-ți învârtești un fier înprejurul capului și să zici: „Ler, ler, capu' meu de fier“, că atunci nu te-a durea capul peste an. 24. Când vezi primădată primăvara clopoței e bine să-i frece de cap și să zici: „Atunci să mă doară capul, când vor merge ăștia de unde au venit!“ Atunci nu te doare capul peste an. 24. Câte roate are în cap, un bărbat: atâtea femei va avea. 25. La cine vrea să-i crească părul mare, să-l arunce într'o răchită totdeauna când se tunde, c'apoi îi va crește mare. 26. Mâța (pisica) nu trebuie omorâtă că-i mânușa lui Dumnezeu și-i păcat mare. 27. Rândunica-i găina lui Dumnezeu, cine o omoară, se „udă“ cu sânge. 28. Dacă dai c'un băț de sânge într'o vită, aceea „udă“ sânge. 29. Nu-i bino să fluire fetele, că le cresc țitele. 30. Când fac „colb“ (praf) mare, copiii pe uliță, atunci „colbăesc“ pe Maica Sfântă. 31. Dacă omori șarpele de casă, atunci n'ai noroc la nimic ce ai pe lângă casă. 32. Cine află trifoiu cu 4—5 și 6 frunze, acela-i norocos. 33. Dacă mergi noaptea pe drum, nu te uita 'napoi, că te nimurujește (schilăvește) „ucigă-l crucea.“

Auzite dela sătonii din Ciglean.

Leo Miza Ioan.

Pagini de literatură.

Gheorghe Coșbuc.

— Studiu*) —

(Continuare)

Alătura de iubirea de popor, identică la Coșbuc cu neamul,
el dă dovadă și de iubire de limbă, lege și moșie.

Dragostea de limbă și-o exprimă în poezia :

GRAIUL NEAMULUI.

„Fie-a voastră 'ntreaga țară,
Și de ceroți vă mai dăm,
Numai dați-ne voi graiul
Neamului“ și se sculară
Să ne vremuiască traiul
Câți dușmani aveam pe lume!
Graiul ni-l cereau anume,
Să-l lăsăm!

Dar nestrămutați strămoșii
Tot cu arma 'n mâni au stat :
Au văzut și munți de oase
Și de sânge râuri roșii,
Dar din țara lor nu-i scoase
Nici potop și nici furtună.
Graiul lor de voie bună

Nu l'au dat!

Astăzi stăm și noi la pândă,
Graiul vechi să-l apărăm ;
Dar pe-ascuns dușmanii cată
Să ni-l fure să ni-l vândă.
Dacă 'n vremea tulburată
Nu ne-am dat noi graiul țării
Azi, în ziua deșteptării

Cum să-l dăm ?

*) După O. Goga : „Coșbuc discurs de primire“.

Repezi trec cu vifor anii
 Ispitind puterea ta,
 Ncam român! Cu ură mare
 Vor căta mereu dușmanii
 Grainului român pierzare;
 Dar să piară ei cu toții:
 Nu l'am dat, și nici nepoții
 Nu-l vor da!

Despre credință când mama lui Fulger în desperarea ei se exprimă:

„De ce să cred în el acum?
 În fața lui au toți un drum
 Ori buni, ori răi tot un mormânt!
 Nu-i nimeni drac și nimeni sfânt!
 Credința-i val, iubirea vânt
 Și viața fum!“

prim graiul sfetnicului bătrân, ne spune:

„Credința 'n zilele de-apoi
 E singura tărie 'n noi,
 Că multe-s tari cum credem noi
 Și mâne nu-s!“

Și-oricât amărăți să fim
 Nu-i bine să ne deslipim
 De cel ce viețile ne-a dat!“

Iar dragostea-i de țară se vede din următorul vers:

Țar'avem și noi sub soare,
 Și-o râvnesc dușmani destui,
 Dar prin vremi asupraitoare
 N'am lăsat-o nimănu.
 E bogată zicii! Vezi bine,
 E bogată, eăci în ea
 Multe inimi sunt, străine,
 Și-i frumoasă, că-i a mea.
 Dacă-i mică nu-i de-ocară,
 Căci viteji în ea mai sunt,
 Și-apoi și la noi în țară
 Crește ferul din pământ:
 Când voim îl știm culege,
 Știm cum să isbim 'cu el
 Când dușmani lipsiți de lege
 Vin spre noi cu gând mișel“.

Gheorghe Coșbuc trecând granița înainte de a satisface obligativitatea militară contă ca dezertor și nu se mai poate reîn-
toarece să-și vadă părinții, vatra părăsită și Ardealul mult iubit
până în 1910, când o amnestie generală îi deschide poarta. Cât
de mult s'a sbuciumat sufletul lui simțitor de dorul părinților și
al meleagurilor pe cari și-a format sufletul, ne-o dovedesc poe-
ziile „Mama“ și „Pe deal“.

„În vaduri ape repezi curg
Și vuet dau în vale,
Iar plopii 'n umedul amurg
Doinesc eterna jalo.
Pe malul apei se 'mpletesc
Cărări ce duc la moară,
Acolo, mamă, te zăresc
Pe tine 'ntr'o căscioară“.

* * *

„Mai trăiești, și-ți merge bino
Vechiu străjer, nu m'ai uitat?
E de mult de când am stat
Ulmulo sub tine.
Tot aici? Amar e gândul
Veșnic ne-mișcat să stai:
Vezi de-atunci eu alergai
Lunile dea-rândul.
Ce te miri? Eu viu fârtate
Trist așa și liniștit —
Sunt bătrân! M'au obosit
Căile-alergate.
Tu cântai și'n depărtare
Eu priveam răsând pe lunci,
Cum m'am cumiștit de-atunci
Râd așa de-arare!“

În fiecare vară mergea la Predeal și toamna când se 'ntor-
cea la București, spunea c'un zâmbet obosit, c'a fost până la
stâlpul de frontieră.

(Va urma)

G. Capătă.

Clopotele.

De câte ori, o clopote trudite,
V'aud cântând așa 'n amurg de seară
O liniște curată-mi cade 'n suflet
Și mă înundă dulce ca o apă.

Ca într'un templu cu boltă profundă
Rasună cântul vostru blând în mine
Și se resfiră 'n unduiri de pace
Prin colțurile mele vechi, uitate.

Tresar atunci și mă 'nfior cu seara
Ce-și lasă valurile moi în jur ;
Căci înnurile voastre se 'mpletesc
In jerbii de 'nțelesuri mari în mine.

Voi sunteți trîmbițe ce înălțați
Eterne rugi spre 'nseninatul cer . . .
Voi singure spre cer vă mai rugați
O, clopote trudite clopote . . .

George Popovici.

Poeme în proză.

TĂCEREA.

Stelele cern nisip de argint . . .
noaptea 'și desface sânul alb și-l lasă 'n
jocul razelor de lună . . .
Ascultă, ascultă . . . s'auzi cum murmură
Și curge din el tăcerea — ca un râu
care înundă lumea cu apele sale.

NOAPTEA.

Noaptea cu pletele 'ncărcate de perle și
mărgăritare s'apropie încet de sat —
Din poala-i albastră și curată — curg
taine — înăpădind pământul.

Cine și-a scuturat în larguri cununa
dorurilor veștejite ?

— Vâslind singurătatea — s'afundă
sufletu-mi 'n adâncurile lui —

* * *

— Gândurile mele — săgeți de aur —
înfipse în nepătruns din setea lacomă de-a-l
spinteca — scormonindu-i tainele . . .

— Dorurile mele — nuferi albi, curați,
înfloriți în mlaștina vieți-mi — din setea
aprigă de soare și lumină.

— Visurile mele — barcă de argint — în care
cutreer întinsul străveziu al nesfârșitului —
momit de strălucirea mărgăritarelor pururi
ascunse.

— Nădejțile mele — cărări luminoase
pe cari sufletu-mi se plimbă îmbătat de
miresme scuturate din florile așteptării.

George Popovici.

Șire . . . rătăcire . . .

*Dus de gânduri și fantazii, rătăcind pe văi și dealuri,
În Natura ce renaște pretundeni cu putere,
În al ei de farmec amplu, leagăn verde de plăcere,
Mintea mea, mereu croește lucioase idealuri.*

Să devin și eu odată „muncenic“ precum se spune.
 Visul meu de totdeauna, vis fantastic de minune;
 Vis pe care îl avură mulți și mulți și-l întrupară,
 De și-au scris cu modestie numele 'n trecut — cu ceară.

Nu cu aur, nici cu sânge, este scrisă-a lor scriptură,
 E cu ceară — ceară sfântă de albine muncitoare, —
 Modestia și blândețea, sunt eterna lor gravură,
 Nu orgoliul și ura sângeroselor popoare . . .

Când păcatul, rătăcirea, neștiința și cruzimea,
 Cu-a lor pâslă mohorâtă stăpâneau cu fer mulțimea,
 Atunci oameni mari de minte, dar modești 'n a lor făptură
 Se sculau cu glas profetic și 'ndurau cu drag tortură.
 Dar minciuna, tirania le călcau 'n a lor picioare,
 Iar dreptatea peste toate se 'nălță biruitoare.
 Adevărul era totul și cu el era lumină.
 Dumnezeu viază 'ntrânsul prin credința sa creștină.

Bunătatea creștinească este tot în astă lume;
 Om cu om trăind ca frații, nu va face marea spume.

Insă răul, imoralul, discordia și minciuna,
 Fructe patimilor ourbe, sociale și interne
 Au purtat eternă luptă cu virtutea 'ntotdeauna
 Ca și bezna cu lumina în clipitele eterne . . .

Dar la ce filozofarea asta vagă și deșertă
 O arunci tu pe hârtie în a poeziei artă?
 Când atâția o svârlivă zgomotoși 'n a lor orgolii
 De au dat pe multă vreme de mâncare celor molii?
 Ori, nu tot acelaș ciclu de păcate și corupții
 Se perândă 'n mii de faze pe „terenul vast al luptei“?
 Pe-acest „câmp de bătălie“ în acest „neant de plângeri“

Ori, nu are Omenirea de când lumea draci și îngeri? . . .
 Nu mă vâr în scepticismul astei lumi, atât de rece,
 Când prin vadul larg al lumii tot aceeaș apă trece;
 Când viața toată i luptă, iară noi vieșitorii,
 Tributari supuși ai Morții îi suntem doar luptătorii. . .

*In Natura ce renaște pretutindeni cu putere,
 In al ei de farmec amplu leagăn verde de plăcere,
 Mintea mea mereu croește lucioase idealuri,
 Pe când cu purtat de gânduri rătăcesc pe văi și dealuri.*

Mihail Robu.

Unirea cu patria mamă. *)

BCU (FEERIE INTR'UN ACT). Library Cluj

(S'aud bubuituri de tunuri, strigăte de Ura! ura! ura!
 Tipete și vaiete, pe scenă trec brancardieri cu soldați răniți în-
 fășați unul la cap altul la mână, etc.).

Un soldat rănit (fuge cu arma în mână, apoi cade sângerând):
 M'a lovit o schijă de obuz în piept și nu mai pot sta să lupt cu
 dușmanul; (se svârcolește pe pământ).

Un sergent muribund strigă: Odată să mai prind arma în
 mână, să dau năvală asupra lui. (Se aud comenzi neînțelese,
 pocănituri de mitraliere și tunuri (mitraliera se poate imita cu
 pocănitore din lemn).

Încetează bubuiturile, apoi o fetiță cântă pe melodia
 „Ardemi-te-ar codru des“.

„Ard-te-ar focul germane | bis.
 Că mi-ai adus atâta jale“ | bis.

(Îmbrăcăată în haine pompoase, cu coroană pe cap).

România. (Intră disperată, stă pe gânduri, apoi începe):
 O nefericită mai sunt și eu în lumea aceasta! Când am gândit:
 că voiu gusta mai cu plăcere din bunurile mele pământești, atunci

*) Dăm această feerie ca potrivită pentru reprezentații școlare.—Red,

au venit ticăloșii de germani și mi-au răpit toate odoarele. Țarinele cu grâu mi le-au nimicit; flăcăii mi-i-au învelit în pământ, pădurile mi-le-au tăiat și mi-au lăsat munții pustii... Vestitorii primăverii când vor sosi iarăși, unde își vor găsi loc pentru adăpost? Unde va cânta cucul? Dar mierla unde va afla un ram pentru cuib? Unde se vor aduna cântăreții cei mulți cari desmierdau altă-dată codrii cu drăguțul glas al lor? Numai corbii se vor auzi eroncănind, hrănindu-se cu cadavrele fiilor mei...

Izvoarele de petrol toate sunt în flăcări, cerul se înroșește de lumina lor.

Cascele din orașe și din sate, cele mai multe sunt dărâmate la pământ... Clopotele bisericilor le-au încărcat pe trenuri și le transportă în țara lor... Pe străzile Bucureștilor nu se aude vorbind decât în limba barbarilor germani. Of! of! iar eu trebuie să-i privesc cum îmi sug toată vlaga... (Înfuriată): Blăstăm pe voi, hoarde barbare. Cătră cine să mă întorc să cer ajutor? Toate surorile-mi sunt departe. De sigur, vor aștepta și ele sprijinul meu... (Cade în genunchi). Doamne, Dumnezeul meu, ce am putut greși înaintea ta de mi-ai trimis atâta jale? Te rog, prea bunule Împărate al împăraților, ușurează-mi greul vieții, nu mă lăsa pradă dușmanilor mei; ridică-mi de pe grumaz jugul acesta al străinilor; nu mă da cu totul pierzării, căci bunătatea Ta este mare și puterile Tale nemăsurate. Trimite-mi razele Tale binefăcătoare și mă luminează în adâncimea în care sunt aruncată. Trimite-mi ajutorul Tău în ceasurile desperării, căci Tu, dacă vrei, și pe morți îi poți trezi din morminte. Dă-mi mână de ajutor dacă mai am zile de trăit pe pământ... Dar facă-se voia Ta... și toate să fie după gândul Tău. (Stă puțin în genunchi, apoi se scoală). (O mică pauză, pocănituri de mitralieră, sunete de „ura“).

Moldova (intră cu bucurie): Scumpa mea, nu mai plânge, nu te supără, Dumnezeule a ascultat rugăciunea ta. A redat din nou puterea slăbită a soldaților noștri. Toți au prins armă în mână și năvălesc asupra germanilor neastâmpărați. Toate hoardele păgâne sunt alungate din țară. Se cutremură pământul de bubuitul tunurilor noastre. Nu mai poate sta nimeni în fața vitejilor noștri; străbat peste Carpați iar dușmanii lasă toată prada în urma lor, n'au timp să mai stea de gândit, căci sunt secerăți și cad ca spicele de grâu în luna lui cuptor... Frații noștri Ardeleni ne întind mâna și ne îmbrățișează flăcăii cu iubire fră-

țească. Cetatea din Alba-Iulia își ține porțile deschise ca pe timpul Viteazului Mihaiu. Pe lângă Tisa s'a încins o horă: bătrâni, femei, copii și fetețe împreună cu soldații, joacă la șuieratul gloanțelor de arme. (Îmbrățișând-o): A bătut ceasul . . . plânge de bucurie Mihaiu, Avram Iancu, Horia și soții lui . . . Iată visul nostru împlinit. (S'aud bubuiturile din non) Corul cântă:

Transilvanie frumoasă
 Gătește-te de mireasă
 Că-ți aducem pețitor
 Mândrul nostru tricolor } bis.

Transilvania (intră veselă): Sunt iarăși între voi, surioarele mele: destul timp mi-am jertfit bogățiile mele pentru streini; de azi înainte le vom gusta numai noi, căci pentru noi sunt lăsate de marole Împărat Traian. Când era pe patul morții, așa a cântat:

„Acest loc încântător
 „De-acum iată, ți-l dau ție
 „Ca să-ni fii moștenitor
 „Și oricât timp român vei fi
 „Nu te teme că-i perî“.

Tot pământul meu este scaldat în sânge de român, așa-dară numai urmași ai lui Traian (și Decebal) pot să-l moștenească. Iată că așa a voit și Dumnezeu să nu mai fim batjocora streinilor.

România: Vino în brațele mele, mult dorita mea surioară. (Bubuiturile se repetă).

Crișana (Însuflețită): Întindeți-mi mâna, surioarelor și mă strângeți la pieptul vostru; nu mă lăsați. de azi înainte să fiu unealta străinilor, că doar tot sânge de-al vostru circulă și în trupul meu; apa răurilor mele a spălat murdăria dușmanilor și mi-a redat din nou fața și culoarea românească.

Primiți-mă dar în sânul vostru și pe mine.

România: Vino și te apropie de mine că ai stat destul sub asprimca păgânilor. (Bubuiturile se repetă).

Maramureșul (Vesel): Iată și eu patria lui Dragoș, dați-mi loc între voi ca să vă împart și vouă din neseecatul izvor al meu de aur.

România: Vino surioară să te îmbrățișăm cu iubirea inimii noastre. (Bubuiturile se repetă).

Banatul: Dacă Dumnezeu e cu noi, nimeni nu va putea slăbi puterile noastre; grânele mele au nutrit sute de ani asupritorii neamului românesc. De azi înainte numai frații mei vreau să se bucure de aceste bunuri și vi-le închin vouă și mă îmbrățișați ca pe un frate al vostru. Banatul fruncea. (Bubuiturile se repetă).

Bucovina: Unde ești, Moldovo dragă? Vino, să-ți deschid acum ție pădurile și grădinile mele, că s'au plimbat destul neamții la umbra fagilor și pomilor mei. Of! spune-mi câteva cuvinte românești, căci dela moartea D-lui meu, Ștefan, numai slove nemțești am auzit. (Bubuiturile se repetă).

Moldova: Hai să dăm mână cu mână cci cu inima română. (Se îmbrățișează). (Bubuiturile se repetă).

Basarabia: Am trecut Prutul și-am alungat viața slavă de pe pământul meu, iar la malul Nistrului, am înfipt tricolorul românesc — semnul dreptei credințe a strămoșilor noștri. (Bubuitul se repetă).

Moldova: De mult plânge de durere Ștefan în mormânt, văzând că te-au răpit Rușii dela sânul meu, că ai fost unealtă de schimb a lor și hrăpăreților Turci. Vino acum să te îmbrățișăm în brațele noastre pline de viață. (Bubuitul se repetă).

Dobrogea (arătând cu mână spre țările românești). Iată patria lui Mihail, a lui Ștefan și patria lui Traian; cu sunt care sosesc puțin cam târziu; să ne apucăm la horă și să cântăm ca marele Alexandri „Hai să dăm mână cu mână“. (Se încinge hora).

Se așează în tablou „România întregită“.

România: Acum veniți să ingenuchem și să mulțumim lui Dumnezeu pentru bunătatea Sa cea mare. (Îngenunche toate).

România: Doamne, Dumnezeul meu, mulțumim Ție pentru toate ce mi-ai dat; ține cu mâna Ta pământul românesc și veghează asupra lui și de acum înainte; nu uită de el până la capătul veacurilor Amin.

Acâș, la 1 Decembrie 1926.

Sabou Andreiu.

Note și observări.

Statutele

(Continuare)

Eschiderea nu poate fi mai lungă de un an. Membru leschis pe 1 an, numai după o nouă anunțare și primire poate fi membru al societății.

Toate hotărârile comitetului se pot apela la adunarea generală.

Comitetul ține ședințe odată pe lună, iar dacă cere trebuința, și mai de multe ori. În chestiuni disciplinare decide în ședințe secrete. La desbaterea altor chestiuni poate fi prezent oricare membru dar fără drept la discuție și vot.

§ 18. Adunarea generală se ține odată pe an în cursul lunii Septembrie și extraordinare de câte ori cere trebuința.

Adunarea generală se convoacă prin publicațiuni afișate în localul societății, prin invitări individuale sau în alt mod potrivit.

Adunarea generală decide în toate chestiunile societății rezervate ei.

§ 19. Adunarea generală la propunerea comitetului poate premia pe acei membri ordinari, cari s'au remarcât prin activitatea lor în cadrele societății.

§ 20. Adunarea generală poate aduce hotărâri valide fiind prezenți cel puțin $\frac{1}{4}$ a membrilor. La schimbarea statutelor și desființarea societății se cere cel puțin $\frac{1}{2}$ a membrilor. Dacă nu se prezintă membrii în număr cerut, adunarea se convoacă din nou după 8 zile când cei prezenți pot aduce hotărâri valide.

§ 21. În adunările generale hotărârile se aduc cu majoritate de voturi, dar când se decide asupra eschiderii unui membru, schimbării statutelor sau desființării societății, se cer $\frac{3}{4}$ din voturile prezente. În caz de paritate decide votul directorului.

§ 22. Dacă societatea tinerimei nu se mai poate susține din cauza indiferenței constatate se decide încetarea activității ei în mod provizor sau desființarea într-o adunare generală convocată anume spre acest scop prin invitări trimise la adresa fiecărui membru. Deciziunea se aduce cu majoritate de voturi. La adunare se cere să fie prezenți cel puțin $\frac{3}{4}$ a membrilor. Dacă nu

se prezintă $\frac{3}{4}$ din membri, în curs de 1 lună se convoacă noua adunare, care fără considerare la numărul membrilor prezenți poate decide asupra încetării activității ori desființarea societății, cu majoritate de voturi.

Banii societății se depun spre fructificare la o instituție sigură sub îngrijirea eforiei școlii primare de stat până când societatea își reîncepe activitatea ori se înființează altă societate nouă. Dacă aceasta nu se face în timp de 10 ani, banii și averea întreagă a societății se întrebuințază pentru scopuri școlare și de binefacere.

§ 23. Hotărârea adunării generale referitoare la schimbarea statutelor, desființarea societății și în acest caz modul întrebuințării averii înainte de executare se înaintează prin revizorul școlar Ministerului Instrucțiunii.

§ 24. În cazul când societatea în activitatea sa, cu desconsiderarea scopului ar trece peste cercul său de activitate primejdind interesele statului ori ale membrilor, guvernul este îndreptățit a suspenda imediat activitatea și să ordoneze ancheta, în baza rezultatului căreia să o desființeze definitiv sau sub greutatea desființării să o îndrumeze la stricta observare a statutelor.

§ 25. Statutele societății se înaintează prin revizorul școlar spre aprobare Ministerului Instrucțiunii.

Dat în la

Director :

Secretar :

O scrisoare.

În vălmășala vieții, preocupați veșnic aproape numai de promovarea bunului mers al învățământului și al administrației școlare, priviți în cele mai multe cazuri prin prisma de diferite sentimente, rar ni-se strecoară și nouă celor din administrație și control câte o rază de bucurie și mângăiere după munca ce o îndeplinim. Între astfel de împrejurări surprindere plăcută și adevărată bucurie am simțit la primirea scrisorii de mai jos de la elevii școlii primare din Ip. Când bucuriile sunt rari, par'că le simți mai puternic.

În legătură cu aceasta scrisoare relev ez drag încrederea

și iubirea cu care mi-s'au adresat acești copilași nevinovați precum și faptul, că în zilele noastre numai copiii pot să înveselească sufletele prin dragoste desinteresată, adevărată și recunoștință nefățărită.

Cazul este o dovadă oclatantă, că regenerarea sufletească, azi trebuie să o începem mai mult ca ori când, din vârsta cea mai fragedă a copilăriei, când sufletul este așa de primitiv și se poate perfecționa cu ușurință sub conducerea unui bun educator.

Iată scrisoarea și răspunsul ce le-am dat.

Ip, la 4 Aprilie 1927.

Domnule Revizor șef,

Avem onoare a Vă raporta, că la 10 Aprilie a. c. după amiazi la ora 2 în comuna Ip se va ținea ședința cercului didactic, când vom da și teatru.

Vă rugăm Domnule Revizor șef, să binevoiți a veni la ședința și teatrul acesta, la care noi Vă așteptăm cu drag.

Avem onoare să Vă salutăm.

În numele elevilor din cl. V. VI. VII dela secția maghiară

Irina Pușcaș,

Irina Enters,

Zoltan Cozar.

Dragi copilași,

Scrisoarea voastră mi-a adus mare bucurie, văzând din ea atențiunea și iubirea, cu cari m'ați invitat la reprezentația dată de voi. Vă mulțumesc pentru invitarea, ce mi-ați făcut cu sentimente așa de frumoase, cari stau bine copiilor buni.

Chemat de datorie în atâtea părți, nu știu dacă voi putea participa la reprezentația voastră, dar cu sufletul voi fi în mijlocul vostru și vă doresc succes frumos.

De încheiere vă sfătuiesc să fiți copii cuminte și silitori la învățătură ca să vă puteți înzestra sufletul cu sentimente frumoase și cu cunoștințe bogate și folositoare în viață. Pentru a deveni membri folositori societății și cetățeni buni și credincioși patriei, să vă siliți a rămânea totdeauna așa de buni și cinstiți cum sunteți acum; recunoșcători celor ce vă fae bine și iertători față de cei ce vă greșesc.

Dzcu cu voi!

Vă salută cu drag al vostru

I. Mango,

rev. școlar.

PROGRAMUL

de muncă al centrelor culturale în lunile Aprilie și Mai a. c.

Conform dispozițiilor primite cu ordinul Onor. „Casa Școlilor” No. 13244—1927, Centrele culturale își vor continua activitatea din lunile Februarie și Martie, având a ține în Aprilie 2 ședințe, iar în Mai o ședință. De-oarece în Aprilie s'a ținut deja o ședință în baza vechiului program, urmează să se țină numai una.

Pentru ședințele din chestiune se statorește *programul* următor: Centrele culturale Curitău, Buciumi, Gălpăia, Cehul-Silvanici, Moftinul-Mic, Supurul de jos, Tihău și Tășnad vor ține ședințele în 17 Aprilie și 10 Maiu, iar Centrele culturale Ariniș, Crasna, Dindești, Jibou, Hodod, Bădăcin, Halmoșd, Satu-Mic, Vălcăul de jos și Vășad în 25 Aprilie și 10 Maiu.

Ca subiect pentru conferințele populare din Aprilie se statorește: „Conducerea rațională a gospodăriei”, iar pentru cea din Maiu „Sărbătorile naționale și însemnătatea zilei de 10 Maiu”. Conferențiarul se vor designa de către conducătorii Centrelor.

În fiecare ședință, unul dintre membrii Corpului didactic ori altcineva, va ține o scurtă conferință despre un autor român și va face o lectură potrivită mentalității sătenilor, din o operă a lui. Elevii vor contribui cu coruri, recitări, piese teatrale și jocuri naționale. Este de dorit, ca după putință, să fie îmbrăcați în costume naționale.

Dnii conducători ai Centrelor vor avea grije, ca intelectualii și sătenii să fie invitați din bună vreme la ședințe, programul dela care nu se poate face abatere, să se execute punctual și ședințele să decurgă în ordine și cu solemnitatea cuvenită.

Despre fiecare ședință ni se va înainta câte un proces verbal contra-semnat de către 2—3 intelectuali și fruntași din comună, cel mult în curs de 3 zile dela data ședinței. Procesele-verbale vor cuprinde următoarele date: Ziua ședinței, numele (intelectualilor) și numărul participanților, programul, numărul volumelor din bibliotecă, numărul cetitorilor în Aprilie și Maiu separat și locul unde se păstrează biblioteca.

Statele pentru onorare se vor face conform instrucțiunilor date pentru primul ciclu al ședințelor.

Aceia cari nu vor înainta la timp procesele-verbale și statele, nu vor primi onorarele. Onorarele pentru ședințele din Februarie și Martie, s'au achitat tuturor acclora, cari au înaintat statele.

Nutrim cele mai bune nădejdi, că din partea celor chemați se va depune și pe această cale o muncă cinstită și conștientoasă, pentru înaintarea culturală a neamului și țării.

Revizor școlar,

I. Mango

Administrație școlară.

XVI.

Frecvența școlară.

Activitatea învățătorului în școală este condiționată, pe lângă alte multe împrejurări, de felul cum se execută obligativitatea școlară. Și chiar în jurul acestei chestiuni se mențin încă, cu mare îndârjire, cele mai multe dificultăți. Privind aceasta chestiune în general abia putem afirma, că s-a făcut un mic început de îmbunătățire. Deși evoluția timpului de astăzi impune un progres hotărât și neșovăelnic pe toate terenurile. Așa și cu îmbunătățirea frecvenței școlare.

În scopul delăturării tuturor obstacolelor ce se ivesc în calea unei bune frecvențe școlare, trebuie să se unească toate forțele. Altfel munca învățătorului atât de consumătoare, va produce numai rezultate sterile. Societatea și Statul nu vor putea gusta fructele cele așteptate de pe urma activității școlare. Și aceasta constituie un mare dezastru național. Elementele cele mai viguroase ale neamului, rămân în întuneric, nelustruite, neformate și inutile pentru progres.

Mijloacele de remediere a acestei lacune cardinale din învățământ, sunt foarte numeroase. În coloanele acestei reviste s'au descris cu toată competența. (Vezi: „Îmbunătățirea frecvenței școlare“ No. 5—6—1926 pag. 89.) Urmează numai punerea lor în aplicare din partea învățătorului. Și oricât ar fi de multe împrejurările neprielnice ce stau în cale, prin o *înțelepciune* și *prudență* se pot delătura.

Busola cea mai perfectă pentru constatarea și aprecierea activității învățătorescilor, este felul cum copiii îi frecventază laboratorul său de suflute. Aceasta ne-o arată experiența în nenumărate cazuri. Ce altceva poate fi cauza, când d. ex. în două comune, în care locui-

torii stau la acelaș nivel cultural și economic, frecvența școlară se prezintă în cele două extremități? Fără îndoială, aci învățătorul e puterea ce execută o influență decisivă asupra comunei întregi. Și e foarte caracteristic, că aproape la toate școlile cu o frecvență bună, pentru atingerea acestei situații, nu s'au aplicat amenzi. Mai mult cu o dovadă că, *adevărata activitate a unui învățător, se manifestă mai înainte de toate într'o frecven-tare regulată a școlii din partea elevilor, însă fără aplica-carea amenzilor sau numai într'o măsură foarte redusă.*

Nu voi să spun, că ar trebui abandonată amenda-rea părinților și tutorilor contravenienți executării obli-gativității școlare. Aplicarea amenzilor trebuie așezată însă pe planul ultim, între toate mijloacele de remedi-ere, atunci când toate celelalte mijloace s'au epuizat.

Pentruca amenzile să-și poate avea efectul dorit, directorul școlar va trebui să supravegheze executarea lor cu cea mai mare rigoare și în caz de neincasare în termenul prevăzut de lege, să ia *imediat* măsuri pentru executarea întocmai a dispozițiilor prevăzute în art. 61 din regulament, înaintând revizoratului școlar procesul-verbal de dare în judecată a perceptorului. În procesul verbal se va indica necondiționat numele celui vinovat pentru neincasare, precum și suma neincasată. Să nu se scape din vedere, că deodată cu înaintarea listei pen-tru încasare amenzilor, să se înainteze o copie și revi-zoratului școlar (Art. 48 din regulament) După aplicarea progresivă a patru pedepse, se va cere darea în jude-cată (art. 50 din regulament).

Amenzile școlare odată pronunțate și trecute pe listă, trebuie să se încaseze necondiționat. După formarea lis-tei, nimeni nu mai poate fi scutit, sub nici un motiv. Și chiar aci, mulți directori școlari cad într'o greșală con-damnabilă și inadmisibilă. Sub diferite pretexte și mo-tive, liberează părinților anumite „dovezi“ de scutire dela plata amenzilor. Ori, aceasta procedură nu are nici o bază legală și e direct *demoralizătoare*. Organele încre-dințate cu încasarea amenzilor — fiind în necunoștința cauzei — primesc, aceste dovezi, drept bani buni.

Prin o astfel de măsură se imprimă oarecum pecetea neseriozității în chestiunea încasărilor.

Primăria la rândul ei, prin o simplă adresă către Comitetul școlar local, rezolvă chestiunea. „*Amenzile nu s'au putut încasa din motivul, că receptorul a produs numai procese verbale negative*“. Și cu aceasta, organele care poartă răspunderea de executarea obligativității școlare, cred că și au implinit datoria și trec la ordinea zilei.

Nici vorbă! Repet: *depe listele de amenzi școlare date pentru încasare, nimeni nu mai poate fi scutit.*

Dacă între părinții și tutorii trecuți pe liste, sunt unii *insolvabili*, receptorul e obligat să producă comitetului școlar, din caz, în caz certificat oficial, prin care se va dovedi, că cel vizat e scutit de ori și ce contribuție către stat, județ și comună.

Cu ocaziunea verificării chitanțierului de încasarea amenzilor școlare, delegația comitetului școlar, numai în baza acestor certificate poate lua în considerare neincasarea amenzilor

Delegația comitetului și în cazul acesta va încheia procesul-verbal prevăzut la art. 61 din regulament și va înainta revizoratului deodată cu acest proces-verbal și certificatele pentru constatarea de insolvabilitate.

Cu aceasta ocaziune, Comitetul școlar va da toate relațiile relativ la situația părinților și tutorilor declarați insolvabili. (Etatea; starea familiară; starea materială: etc.) Revizoratul școlar după verificarea tuturor datelor, va lua măsurile impuse de împrejurări, pentruca cei amendați să-și achite pedepsele, fie în bani sau prin prestațiune în natură, lucru cu brațele etc.

D. Mărgineanu,

Ș T I R I .

Proiectul nou de armonizare a salarelor s'a depus în Parlament. În el se spune că se ține seama de toate întâmpinările juste, făcute de funcționarii, cari s'au crezut nedreptățiți prin situația ce se creia prin primul proiect.

Sperăm că prin el se va aduce o ameliorare simțitoare și în situația materială a corpului didactic primar. E timpul suprem.

Centrele culturale își vor continua activitatea și în luna Aprilie și Mai, amăsurat programului și instrucțiunilor date de către Revizorul școlar, pe lângă achitarea onorarelor prevăzute în ordinul ministerial.

Examenul de definitivat, după multe schimbări de termene și localități în sfârșit s'a ținut cu învățătorii din părțile noastre în Satu-Mare; proba scrisă la 14 Martie, iar oralul la începutul lui Aprilie. Din județul nostru s'au prezentat 34 învățători, dintre cari la proba în scris au trecut 14, iar la oral afirmativ abia 10; tablou nu ne-a sosit.

Cu chestiunea examenului de definitivat ne ocupăm și în articolul prim al acestor numere, în care se arată de către persoana cea mai competentă cauzele rezultatului slab, obținut la aceste exa-

mene. Atragem atențiunea generației tinere a corpului didactic asupra articolului menționat și asupra dispozițiilor categorice ale legii și o îndemnăm să se pregătească temnic și serios din vreme pentru examenele viitoare de definitivat și înaintare în gradul II, ca să-și poată asigura viitorul și să dovedească că știu și pot să munciască conștient pentru ridicarea neamului, sunt demni de titlul și numele ce-l poartă.

Regulamentul pentru aplicarea legii înv. primar, se poate primi gratuit dela Revizorul școlar. Școalele, care nu-l au, îl vor cere oficios.

Registrul pentru control, lipsește dela multe școale din județul nostru, deși s'a făcut totul pentru procurarea lui. Școalele, cari nu-l au îl vor procura dela firma „Ardealul” din Valca lui Mihai ori dela Iuliu Klein din Oradea. Pe lângă registrul se vor mai procura și 70-80 file pentru copii.

În legătură cu aceasta, mai amintim, că diriginții sunt datori să copieze frumos și ceteț procesele verbale și să le înainteze în termen de 3 zile, lucru, care în trecut nu s'a prea făcut.

O premiere. Cetim în numărul din urmă al rev. „Viața Școlară“, că Dșra Florica Iulhas din Miresul-Mare (jud. Satu-Mare), a fost premiată din partea primăriei comunale cu suma de Lei 3000 pentru instruirea elevilor la dansuri și cântări naționale.

Este un fapt neobișnuit la noi, unde munca intelectuală depusă în serviciul culturii, nu se apreciază și răsplătește după merit. În tot cazul este un exemplu frumos, vrednic de urmat atât munca învățătoarei cât și gestul înțelegerii al primăriei.

Mg

Recensământul general al populației.

În fine s'a hotărât facerea recensământului populației. Vom ști exact câți locuitori are țara noastră mărită. Nu vom mai orbeca în dibueți când este vorba de numărul locuitorilor țării noastre și de numărul locuitorilor localităților mai însemnate. Dar nu numai din acest punct de vedere este însemnat recensământul populației, ci și din punct de vedere al orientărilor sigure în viața noastră națională. În urma acestui recensământ — dacă va fi amănunțit și se va face conștientos — vom putea ști câți suntem români, câți de alte neamuri, câți indigeni, câți venetici; cât de mare e numărul nostru al românilor la orașe și cât la sate; cât este numărul cetățenilor de alt neam la orașe și cât la sate; care este numărul românilor în viața productivă a agriculturii, industriei și a comerțului, precum și în ocupa-

țiile culturale și administrative și care al cetățenilor de alt neam — date importante pentru orientarea victii noastre naționale și de stat.

*

Operațiile recensământului vor fi executate de către Comisiunile de recensământ, care prin împărțirea orașelor în sectoare și regiuni vor începe lucrările cu ajutorul agenților recenzori cari sunt notarii în comunele rurale și comisarii de poliție în cele urbane. Cetățenii în comunele urbane vor fi puși să completeze buletinele de familie ce vor fi împărțite din vreme de către agenții cenzeni; în comunele rurale le vor unplea notarii. — În ziua de Florii în comunele rurale se vor face cunoscut prin batere de tobă condițiile recensământului. Buletinele vor trebui să fie completate până la 5 Mai când vor fi adunate. Dela 6—11 Mai se va face despozierea datelor cuprinse în buletine. Între 12 și 16 Mai se vor centraliza datele la Prefecturile de județ. Dela 17—20 Mai se vor face centralizările la Ministerul de Interne.

„Cuvântul“.

*

Având în vedere însemnătatea unui recensământ exact suntem convinși că învățătorii vor face totul pentru reușita lui. Facându-se pe bază de completare de buletine, îi vor lumina și dacă se cere vor învăța cum să le umple.

Neamul cere cu aceasta ocaziune conștiință dela fiii săi pricepători!

C.

Catalogul de presă. *Rudolf Mosse* ediția 1927. Am primit la redacție noua ediție (a treia), din *Catalogul Presei din România* pe 1927, editat de agenția de publicitate Rudolf Mosse, societate anonimă. Bineînțeles, ediția aceasta se prezintă mult mai perfecționată, astfel că ea oferă celor ce utilizează reclama prin presă, un mijloc perfect de orientare.

E fără îndoială, că prin cataloagele acestea, agenția *Rudolf Mosse* contribuie în bună măsură la progresul presei în România, întrucât pune anual la îndemâna celor interesați datele cele mai noi privitoare la caracteristica, tendința, tariful de anunțuri, etc. ale fiecărei publicații în parte.

O parte interesantă a cata-

logului este și aceea conținând anunțurile a numeroase ziare și reviste din țară, prin cari editorii, -- la rândul lor --, dau și oi celor interesați orientările necesare asupra valorii publicațiilor lor.

În totalul ei, lucrarea: *Catalogul Presei din România* dovedește deosebită grijă meticuloasă în coordonarea datelor, ca astfel cercetătorul să fie cât mai bine orientat asupra presei românești.

Catalogul se împarte *absolut gratuit* tuturor întreprinderilor comerciale, industriale și bancare importante. Cele ce eventual nu l-au primit, îl pot cere dela editură: *Rudolf Mosse*, societate anonimă, București, Calea Victoriei No. 31.

Buletin bibliografic.

Literatură.

<i>Mormântul unui copil</i>	de M. Sadoveanu	— — —	75	Lei
<i>Dureri înăbușite</i>	" " "	— — —	50	"
<i>Însemnările lui Nicolae Manca</i>	" " "	— — —	40	"
<i>Povestiri de seară</i>	" " "	— — —	45	"
<i>Bordeenii</i>	" " "	— — —	45	"
<i>Venea o moară pe Siret</i>	" " "	— — —	70	"
<i>Povești ardelenesti</i>	" I. Slavici	— — —	40	"
<i>Nușele vol I.</i>	" " "	— — —	50	"
<i>Nușele vol III.</i>	" " "	— — —	50	"
<i>Nușele vol IV.</i>	" " "	— — —	70	"
<i>Vrăjitoarea</i>	" C. Visarion	— — —	25	"
<i>File rupte</i>	" A. Vlahuța	— — —	85	"
<i>Din goana rieiții</i>	" " "	— — —	65	"
<i>La gara sobei</i>	" " "	— — —	85	"
<i>Amurg și zori</i>	" " "	— — —	30	"
<i>Clipe de liniște</i>	" " "	— — —	48	"
<i>În vâltoare</i>	" " "	— — —	35	"

PARTEA OFICIALĂ

In această parte a revistei se vor publica toate ordonanțele și circularele autorităților școlare superioare. Datorința directorilor și a conducătorilor autorităților școlare subalterne este, ca îndată după primirea revistei, să le înregistreze și execute conștientos, în cel mai scurt timp.

Revizoratul școlar al județului Sălaj.

No. 592—1927.

Delegația Dlui P. Vasiliu ca Inspector General.

Onor. Minister cu ordinul No. 21779—1927, a delegat pe Dl Vasiliu ca inspector general pe lângă Dl G. Stoinescu, inspector general inamovibil.

Zălau, la 2 Martie 1927.

No. 729—1927.

Abonarea Revistei „Lumea Copiilor“.

In conformitate cu ordinul Onor. Minister cu No. 21827—1927 recomandăm tuturor dlor directori și diriginți ai școalelor primare din județul nostru revista „Lumea Copiilor“ publicație săptămânală, ilustrată pentru copii și tineret, spre a o abona școala cu câte un abonament pentru fiecare clasă, întru-cât această revistă are o reală valoare prin foloasele ce aduce tineretului școlar.

Zălau, la 11 Martie 1927.

No. 479—1927.

Numirea Dlui C. Petrescu Inspector general primar minoritar.

Onor. Minister al Instrucțiunii cu ordinul No. 14191—1927 ne face cunoscut, că Dl C. Petrescu, actual inspector, se înaintează prin Decretul No. 247 din 3 Februarie a. c. pe ziua de 1 Ianuarie 1927 în postul de inspector general primar minoritar pentru școalele particulare și minoritare din Direcția învățământului particular din Ministerul Instrucțiunii.

Zălau, la 2 Martie 1927.

No 904—1927.

Suprimarea articolului 270 din Regulament.

Onor. Minister al Instrucțiunii cu ordinul No. 48559—1927 a decis suprimarea art 270 din regulament a pasagiului următor: „La acordarea concediului, învățătorul va da și o declarație, că primește să fie transferat într'un post vacant dela o altă școală, dacă interesele școlii unde figurează ca titular, o cer.“

Intru-cât sus zisul pasaj este în contradicție cu dispozițiunile art. 3 din legea specială pentru înființarea secției pedagogice universitare.

Zălau, la 24 Martie 1927.

No. 782—1927.

Album istoric.

Publicăm mai jos în copie ordinul Onor. Inspectorat școlar cu No. 2052—1927.

Domnule Revizor, Vă comunicăm în copie ordinul Ministerului Instrucțiunii No. 11090—1927 pentru știce:

„Domnule Inspector Șef, Ministerul cunoscând, că o mare parte din școale nu posedă tablouri istorice, cari să cuprindă eroii ce s'au jertfit în cursul veacurilor pentru mărirea și consolidarea României de astăzi, vă roagă să recomandați călduros tuturor școalelor particulare din regiunea Dvs. un album cuprinzând tablourile M. S. Regelui, Mihai Viteazul, Ștefan cel Mare și Marcu Ulpiu Traian, executat după originalele pictorului Murnu

Școalele care voesc a cumpăra, să se adreseze la editura „L. Brand“ Strada Apolodor No. 19, București.

Costul unui album este 250 Lei, plus taxele postale. — Director general, (ss) Nae Dumitrescu. — Inspector Șef, (ss) G. Bota“.

Zălau, la 17 Martie 1927.

No. 3250—1926.

Datele referitoare la cursurile de adulți.

Atragem atențiunea Dilor diriginți, să înainteze înediat prin Dnii subrevizori de control datele referitoare la cursurile de adulți, pe lunile Ianuarie—Martie, conform ultimilor noastre dispozițiuni, cei ce nu le vor înainta nu vor primi onorarul. Reclamații ulterioare nu se vor admite.

Zălau, la 2 April 1927.

No. 906—1927.

Recomandarea broșurei „Ostașii“.

În conformitate cu ordinul Onor. Minister al Instrucțiunii No. 31747—1927 recomandăm, cu căldură, lucrarea „Ostașii“ a Dlui Locot. Colonel P. N. Pancu având o reală influență morală și educativă pentru tineretul școlar. Se poate procura direct dela autor (Str. Brezoianu No. 36 București).

Zălau, la 1 April. 1927.

No. 845—1927.

Avizarea subvizorilor despre închiderea școalelor pentru boale.

Ca întregire a ordinului nostru cu numărul de mai sus, invităm diriginții școalelor, să avizeze imediat pe subvizorilor despre închiderea școalelor pentru boală în fiecare caz.

Zălau, la 4 April. 1927.

1146—1927.

Onor. Minister al Instrucțiunii cu ord. No. 40637—1927, a dispus, ca sporul de 500/0, prima de deplasare, cursurile de adulți, plata măștrilor de lucru manual și plata acelor care suplinesc pe înv. în concediu de boală, sau studii să nu se mai plătească de Inspectorat ci de Minister.

În baza ordinului citat mai sus, învățătorii cari beneficiază de sporul de 500/0 se vor trece pe state de plată separate, ce se vor verifica și ordonanța din partea Onor. Minister.

Zălau, la 11 April. 1927.

No. 1132—1927.

Asistarea în mod obligatoriu a învățătorilor la plățirea pensiilor văduvelor și orfanilor de războiu.

Ca urmare ordinului nostru circular No. 3075—1927 comunicăm mai jos în copie ordinul Onor. Minister al Instrucțiunii No. 31063—1927 spre știre și conformare:

Avem onoare a Vă ruga să luați măsuri prin revizoratele respective a se pune în vedere tuturor învățătorilor și preoților, din localitățile respective, să asiste, în mod obligatoriu, la achitarea pensiilor convenite văduvelor, invalizilor și orfanilor de războiu, ce se face de către percepătorii fiscali, atestând prin semnătura dlor efectuarea acestor plăți.

Asistența munițiilor, în scopul acesta, se va face necondiționată, spre a nu dovedii lipsă de umanitate față de cei ce și-au sacrificat viața pentru întregirea neamului. Div. General (ss) Titus Patriciu.

Zălau, la 12 Aprilie 1927.

No. 1145—1927.

Recomandarea opului „Educația fizică“.

În conformitate cu ordinul Onor. Minister al Instrucțiunii No. 38692—1927 comunicăm spre știre că Dl. Locotenent-Colonel Manolescu din București str. V. Alexandri No. 15 după o îndelungată experiență atât la liceul de la Mănăstirea Dealului cât și la Institutul Național de Educație Fizică, a publicat cartea „Educația Fizică a Copiilor“.

Cum aceasta lucrare este făcută în conformitate cu principiile date de programa analitică în vigoare și necesară pentru aplicarea programului de educație fizică în școlile primare, normale, gimnaziale și licee, Vă facem cunoscut, că Ministerul o recomandă comitetelor școlare spre a fi cumpărată. Un exemplar din „Educația Fizică a Copiilor“ costă 160 Lei.

Zălau, la 12 Aprilie 1927.

No. 1180—1927.

Eliberarea carnetelor pe C. F. R.

Potrivit ordinului Onor. Minister al Instrucțiunii Numer. 32056—1927 vechile carnete de călătorie pe C. F. R. sunt valabile numai până la data de 1 Mai a. c. când se vor elibera carnete noi.

În consecință invităm întreg corpul didactic din județ, ca până la data de 10 Mai a. c. să înainteze câte o fotografie de mărimea 10·5×6·5 cm. pe verso cu fond alb și liber de orice scrisoare, iar pe față semnat de posesor.

Taxa de Lei 30 pentru cl. I. 25 cl. II și 20 cl. III se va plăti la una din gările C. F. R., iar recipisa se va înainta împreună cu fotografia.

Aceia, cari și-au înaintat deja fotografia și recipisa asemenea se vor conforma prezentului ordin, fiindcă recipisele trebuie completate la sumele indicate, iar fotografiile nu întrunesc condițiile de mai sus. Atât recipisele cât și fotografiile se restituie. La copii se va arăta data nașterii.

Cei ce nu se vor conforma întru toate prezentului ordin vor trage consecințele.

Zălau, la 12 Aprilie 1927.

I. Mango, rev. școlar.

Comitetul școlar al județului Sălaj.**— Secția contabilității —**

No. 883—1927.

OBIECT: Administrarea fondurilor școlare și încasarea amenzilor.***Tuturor Dilor Pretori, Notari Comunali și Cercuati și Comitetetele școlare de pe lângă școlile primare și grădinile de copii din Județul Sălaj***

Ca întregire circularelor noastre Nr.ii 2143 și 2145—1926, publicate în revista „Școala Noastră” No. 1 din Ianuarie a. c. avem onoare a Vă comunica spre conformare și executare cele ce urmează.

Dnii notari vor ține în cea mai perfectă ordine registrele de contabilitate și separat, pentru fiecare școală de stat din circumscripția ce-o administrază. Toate veniturile comitetului școlar se vor contabiliza *imediat* în registre (chitanțier și jurnal partidă cassa). Intrelăsarea acestei îndatoriri va avea cele mai grave urmări. Dnii pretori și organele de control școlare și fiscale vor controla cu toate ocaziunile administrarea fondurilor școlare, semnalând ori și ce abateri.

Amenzile școlare se vor încasa în termenul prevăzut în lege, cel mult în 20 zile dela primirea listelor de amenzi. În caz contrar, contra celor neglijenți se vor aplica cu toată rigoarea, sancțiunile prevăzute în lege.

Amenzile încasate în baza listelor primite dela școlile de stat se vor vărsa în favorul comitetului școlar respectiv, iar amenzile încasate după absențele dela școlile particulare se vor depune cu ocaziunea vărsărilor lunare, la percepție sau administrația financiară, în favorul COMITETULUI ȘCOLAR JUDEȚEAN.

Numai listele emise de către delegația Comitetului școlar sunt valabile, iar dela școlile particulare (confesionale) dacă sunt verificate de către revizorul școlar.

Depe listele prezentate pentru încasare, nu mai poate fi scutit nimeni și nici pentru un motiv. Întrucât, între cei amendați s'ar găsi insolvalbili, se va dovedi cu certificate dela primărie și percepție, că sunt scutiți de ori și ce contribuție către stat, județ, etc. iar amenzile le vor achita prin prestațiune în natură

cătră școală. Certificatele amintite se vor înainta revizoratului școlar, în toate cazurile.

Pentru o evidență exactă a amenzilor școlare, s'au luat măsuri, ca deodată cu *registru*l jurnal *partidă* Cassa să se trimită și *registrele de evidență amenzilor*, pentru fiecare școală. În aceste registre se vor trece toate datele, conform listei de amenzi.

Pentru școla de stat dintr'o comună se va ține un registru, iar pentru școlile particulare (una sau mai multe dintr'o comună) un registru comun, separat, de-al școalei de stat.

Pentru școlile din comunele reședințe de percepții, Dnii Notari sunt rugați a pune registrele de evidență amenzilor, la dispoziția d-lor percepatori, cari vor executa încasările în acele comune. Deodată se expediază d-lor Notari, facturile reglementare din partea tipografiei *Lucașărul*, pentru toate registrele necesare școlilor din comunele aparținătoare. Valoarea lor se va rambursa *imediat* la sosirea registrelor, în contul școalelor respective.

Apelăm la simțul de datorie al tuturor factorilor chemați; să-și dea toată contribuția pentru executarea dispozițiilor ce preced, cari stau la temelie învățământului.

Zălau, la 30 Martie 1927.

Nr. 940—1927.

OBIECT: Dare de seamă de gestiunile trimestriale.

Termen: 1 Mai 1927.

Având în vedere că până în prezent numai un număr foarte dispărent al comitetelor școlare, a înaintat dare de seamă de operațiunile din trimestrul I. (Ianuarie—Martie a. c.) *învităm pe toți dnii secretari ai comitetelor școlare, ca cel mai târziu până la 1 Mai a. c. să înainteze necondiționat aceste dări de seamă* (Borderourile Nr. 3 și 6).

Dacă în trimestrul I. nu s'a făcut nici o operațiune, se va înainta un raport negativ, fără imprimătele amintite.

În viitor se vor înainta aceste borderouri cel mult în termen de 5 zile după terminarea trimestrului respectiv.

Zălau, la 14 Aprilie 1927.

Prefect Președinte:

(ss) Dr. N. Cristea.

Contabil:

(ss) D. Mărgineanu.

Asociația Invățătorilor din județul Sălaj

Nr. 19 - 1927.

Circular**către domnii Președinți de subsecții și membrii Asociației
Invățătorilor Secția Sălaj.***DOMNILOR,*

În baza deciziei aduse de către Comitetul central al Asociației noastre, în ședința dela 21 Aug. a. tr. mai departe a hotărârilor luate de toate subsecțiile în adunările lor din toamna anului trecut, în fine în baza ultimei hotărâri a Comitetului luată în ședința din 18 Dec. a. tr. relativ la înființarea unei asociații de ajutorare pentru caz de moarte a membrilor corpului didactic din jud. Sălaj, Comitetul în ședința sa din 31 Martie a. c. a luat la dezbateri proiectul de statut, referitor la înființarea menționatei asociații, prezentat de comisia emisă și după dezbateri l-a primit pentru a fi supus dezbaterii și aprobării adunării generale de constituire a membrilor acestei societăți.

Având în vedere Comitetul multele angajamente bănești ale membrilor corpului didactic, cu deosebire întreprinderea aceea a înființării fondului pentru Căminul Invățătorilor, cu cotizația de 1200 lei odată pentru totdeauna, a ezis, că înscrierea de membru în Societatea de ajutorare este facultativă, deci pe nimeni nu obligă a se face membru.

Dar condus de trista experiență, că în foarte multe cazuri familiile invățătorilor decedați rămân în lipsă și miserie și nu își pot permite în situația lor materială insuficientă a da decedatului o înmormântare cinstită, creștinească și corespunzătoare stării sale sociale, Comitetul a aflat de bine fondarea unei Societăți, care să înlăture starea mizeră a celor întristați și să-i ajute pentru primele necesități materiale.

Fondarea numitei asociații s'a ezis pentru următoarele motive:

1. Înfăptuindu se Asociația de ajutorare, rămășițele defunctului vor fi împărțite imediat după anunțarea cazului de moarte de un ajutor material, cu care vor putea satisface datorințelor creștinești și sociale față de cel decedat. Vor fi ajutate rămășițele defunctului pentru primele greutăți, pe cari au a le înlăura

cu eventuala schimbare a locuinței și domiciliului, susținându-se până la regularea sau ordonanțarea penziei, din acest ajutor.

2. Înființarea acestei Asociații este cu mult mai ușoară, decât alte întreprinderi de acest fel, încasarea taxelor nu întimpină nici un fel de greutăți, iar scopul ca atare este cât se poate de sublim.

3. Asociația contemplată în cazuri date, va da rămășițelor un sprijin binevenit și totodată o mângâiere prețioasă. Această mângâiere va fi simțită atunci, când respectivul membru a închis ochii și familia a rămas fără cea mai mică nădejde și ajutor pentru viitor.

4. La aceasta Asociație nu se va plăti taxă de membru, ci o primă de înscriere odată pentru totdeauna, numită taxă de fondare și va forma fondul de rezervă al Asociației. Această taxă se specifică la Art. 9 din statute. Se mai plătește afară de aceasta, din caz în caz suma de 125 Lei conform Art. 10.

Având în vedere motivele sus espuse, precum și intenția sublimă a statutelor, invităm pe fiecare membru al Corpului Didactic din județul Sălaj, ca să binevoiască a studia în modul cel mai serios proiectul de Statut anexat sub A) și acela care dorește și află de bine să se facă membru al acestei Societăți, va semna un formular „Declarație“ anexată sub B) și o va trimite completată cu date precise subsemnatului Președinte, care împreună cu membrii comisiei însărcinată, vor lua demersurile necesare pentru pregătirea și convocarea adunării de constituire.

In baza deciziunii Comitetului, Asociația de ajutorare se va înființa numai în cazul, când se vor însinua cel puțin unasută indivizi ca membri.

Declarațiile de membru al Asociației se vor înainta cel târziu până la data de 1 Iunie a. c. locului indicat.

Tot până la această dată se vor înainta și propunerile referitoare la eventualele schimbări în textul statutelor, conform cărora schimbări propuse se va întocmi proiectul definitiv al statutelor, pentru a fi supuse dezbaterii și aprobării adunării gen. de constituire.

La această adunare generală de constituire nu vor putea lua parte numai membrii cari au semnat și completat „Declarația“ și au înaintat-o locului indicat la timp și vor dispune de biletul de primire, eliberat de comisia însărcinată cu conducerea interioară a agendelor referitoare la această Asociație.

Domnii președinți ai subsecțiilor în ședințele ce vor ținea, vor binevoi a pune în discuție statutele ce urmează și eventualele observări și propuneri ni le vor comunica până la data indicată.

Din ședința Comitetului central al Asoc. Inv. din județul Sălaj, ținută în Zălau, la 31 Martie 1927.

Președinte,
(ss) **Simion Oros.**

Notar,
(ss) **Valeria Lobonțiu.**

Anexa A.

STATUTE

pentru

**Asociația de ajutorare a familiilor învățătorilor
pentru caz de moarte.**

CAPITOLUL I.

Numele, scopul și sediul Asociației.

Art. 1. — Numele societății este: „Asociația de ajutorare a familiilor învățătorilor pentru caz de moarte”. — Ștampila va purta aceeași inscripție întregită cu anul înființării (1927).

Art. 2. — Scopul asociației este: Ajutorarea imediată a celor rămași în urma membrului decedat, pentru a-i putea face posibilă o înmormântare creștinească, cinstită și convenită stării sale sociale și pentru ca rămășițele să fie ajutate a trece peste primele greutăți materiale.

Art. 3. — Sediul societății este: Zălau.

Art. 4. — Societatea „Asociația de ajutorare a familiilor învățătorilor pentru caz de moarte”, își va începe activitatea îndată după ce 400 de membri au declarat că intră în societate.

CAPITOLUL II.

Art. 5. — Membri ai societății „Asociația de ajutorare a familiilor învățătorilor pentru caz de moarte” pot fi:

- a) Toți învățătorii în funcțiune precum și soțiile lor;
- b) Toate învățătoarele în funcțiune precum și soții lor;
- c) Toți învățătorii și învățătoarele în pensiuine;
- d) Comitetul poate să primească ca membri și alte persoane din învățământ, cari sunt în funcțiune și soții (soțiile) lor;
- e) În cazul dat, Comitetul are libertatea de a primi, ori nu atari persoane, cari mai înainte au fost în funcțiune, dar în tim-

pul intrării nu mai exercită această ocupație, precum și amici de ai școlii. Respingerea cererii de primire nu se motivează.

Art. 6. — Ca membri pot fi primiți numai cetățeni români.

Art. 7. — La fundațiune persoanele înșirate la art. 5. vor fi primite fără considerare la vârstă, iar începând cu 1 Ianuarie 1928 numai acele persoane, cari încă nu au trecut vârsta de 45 de ani.

Dacă o persoană în funcțiune nu se înscrie ca membru numai la etatea de 26—45 ani, va solvi retrogresiv, — până la etatea de 25 ani ori a înaintării sale ca învățător de grad II, iar soții de căsătorie până la data căsătoriei, respective până la anul în care societatea și-a început funcțiunea, — toate acele taxe cari le-au solvit ceilalți membri în decursul timpului împreună cu interesele calculate în $\frac{1}{10}$ -ul care l-a primit societatea după depuneri.

Art. 8. — Fiecare, care dorește a intra în societatea „Asociația de ajutorare a familiilor învățătorilor pt. caz de moarte“, este dator a completa corespunzător adevărului și a isoăli cu mâna proprie declarația de intrare. Pe baza acestei declarațiuni de intrare, membrului primit i-se dă un certificat de membru. Certificatul de membru sună pe nume și nu este transmisibil la alte persoane. El servește ca legitimație de membru la adunarea generală și numai pe lângă prezentarea acestui certificat are membrul drept de vot și deliberare.

Art. 9. — La primirea certificatului de intrare, — pentru a putea oreia un fond care să asigure existența și capacitatea de funcțiune a societății, — membrul este dator a solvi următoarea taxă de intrare, prin care membrul intră în drepturile sale:

In vârsta de	20—25 ani	. . .	Lei	100
"	"	"	"	200
"	"	"	"	300
"	"	"	"	400
"	"	"	"	500
"	"	"	"	600
"	"	"	"	700
"	"	"	"	800
"	"	"	"	1000
"	"	"	"	1500

La cererea administrației, membrul este dator a dovedi datele declarate (referitor la vârstă) prin documente oficioase.

În caz că aceste date nu corespund realității, conducătorul casei este dator a încasa dela membru suprasolvirea cuvenită împreună cu interesele.

Art. 10. — Membrii se obligă a plăti în casa societății în caz de decedare a fiecărui membru, imediat după luarea la cunoștință a cazului de moarte, suma de Lei 125 ca contribuție de înmormântare.

La caz dacă contribuțiunea de înmormântare a unui membru a ajuns suma de 40.000 Lei, atunci acel membru pe lângă susținerea tuturor drepturilor sale, este scutit a solvi mai departe.

Art. 11. — Contribuțiunile de înmormântare se vor trimite la casa societății prin mandat postal ori prin o bancă. Adeverințele primite dela poștă respective dela bancă, servesc ca chitanțe despre sumele plătite și ca atari trebuiesc păstrate.

Art. 12. — Dacă un membru nu îndeplinește datoriile sale prescrise în art. 10 în timp de două luni, cu toate că a fost somat în scris, se esclude din societate fără dreptul de a cere restituirea sumelor deja solvite. Sumele solvite de membrul exclus se vor încorpora la fondul de rezervă. La cererea membrului termenul de plată poate fi prelungit cu o lună.

Membrii odată excluși, — la cererea lor — pot fi restituiți în drepturile lor de către Comitetul administrativ, dacă vor plăti contribuțiunile restante și cele scadente în timpul excluderii lor împreună cu interesele ce i-se cuvin societății după aceste sume. Cheltuielile somațiilor de plată le suportă membrii vinovați.

Art. 13. — Dacă un membru a decedat, rămășițele acestuia — pe lângă restituirea certificatului de membru și prezentarea unui extras din matricola stării civile pentru morți, — primesc imediat o primă de înmormântare și ajutorare de 40.000 Lei.

Art. 14. — În fiecare caz de creștere a numărului membrilor cu câte 100, adunarea generală va ridica prima cu câte 10.000 Lei.

Art. 15. — Rămășițele acelor membri cari la data primirii în societate au trecut vârsta de 60 ani, înnumai atunci au dreptul la întreaga primă de înmormântare și ajutor, dacă membrul decedat a satisfăcut cel puțin 5 ani datoriilor sale de membru, în caz contrar pot pretinde numai jumătatea acestor prime.

Art. 16. — Fiecare membru trebuie să dispună în declarația sa despre suma lichidabilă după moartea sa, respective trebuie

să numească pe acele persoane cari sunt îndreptățite de a ridica prima de înmormântare.

Art. 17. — Certificatul de membru nu poate forma obiect de gaj, prima de înmormântare nu poate fi pusă sub sechestru, deoarece această sumă este destinată exclusiv înmormântării membrului decedat. Dacă cu toate acestea certificatul de membru a fost dat sau luat ca gaj, Administrația societății nu este obligată a lua aceasta la cunoștință.

Art. 18. — În caz dacă prima de înmormântare și ajutor în timp de 3 ani, după moartea membrului nu se va ridica, atunci certificatul de membru se anulează de către Comitet, iar prima se va încorpora la fondul de rezervă. Când membrul decedat nu are urmași îndreptățiți la moștenire, ori nu a făcut dispoziții în scris despre primă, casa societății se va îngriji de înmormântare cinstită și corespunzătoare stărei sociale a defunctului. Sumele eventual rămase din primă după înmormântare vor fi încorporate la fondul de rezervă.

Art. 19. — Membrii societății sunt obligați a încunoștința imediat în caz de schimbare a locuinței sau a domiciliului, Administrația pe lângă arătarea adresei noi.

Art. 20. — Ca organ oficios al societății, servește revista „Școala Noastră”, în care se vor comunica toate anunțurile administrației.

Membrii societății sunt obligați a plăti cu taxa de intrare și abonamentul acestei reviste. Soții de căsătorie pot abona acest organ în un exemplar.

Art. 21. — Taxa de intrare împreună cu contribuțiunile membrilor eventual excluși, precum și cei 25 Lei (din 125) încasați după decedarea unui membru formează fondul de rezervă. Excedentul ce reese din gestiunea anului întreg la fiecare 31 Decembrie va fi încorporat fondului de rezervă.

Casa societății plătește primele prevăzute la art. 13 și 14 în timpuri normale până atunci până când contribuțiunile de înmormântare ale membrilor cari plătesc și interesele fondului de rezervă sunt suficiente; dacă aceste sume nu sunt suficiente și este necesară atăcarea fondului de rezervă, atunci administrația este obligată a anunța aceasta imediat unei adunări generale extra-ordinară. În cazul acesta adunarea generală extra-ordinară trebuie să croiască astfel contribuțiile de înmormântare sau primele de înmormântare și ajutor, ca acestea din urmă să se poată

acoperi din taxele incurse și interesele capitalului de rezervă. Acest caz se întâmplă dacă se ivește o epidemie și din cauza cezurilor dese de moarte este necesară atăcarea fondului de rezervă.

Art. 22. — Dacă un membru își pierde certificatul de membru, atunci i se eliberează de către administrație un duplicat, însă numai după îndeplinirea formalităților legale de anulare a actului pierdut.

CAPITOLUL III.

Art. 23. — Societatea se administrează prin:

- a) Adunarea generală;
- b) Comitet;
- c) Administrație (funcționarii), și
- d) Controlori.

Art. 24. — Adunarea se ține anual odată și anume vara în lunile Iulie ori August (dacă e posibil deodată cu adunarea generală a Secției județene a Învățătorilor. Adunarea este legal constituită dacă cel puțin $\frac{1}{4} + 1$ din membri, sunt prezenți. Dacă se prezintă mai puțini decât $\frac{1}{4} + 1$ atunci adunarea se va ține cu aceeaș ordine de zi la 15 zile după prima amânare, fără a fi convocată încă odată și fără considerare la numărul membrilor prezenți. Șef-revizorul școlar al județului Sălaj, este totdeauna președintele de onoare al societății.

Ordinea de zi a adunării generale poate fi următoarea:

a) Raportul administrației despre activitatea anuală a societății.

b) Raportul cassierului;

c) Raportul controlorilor;

d) Descărcarea comitetului și a administrației;

e) Hotărâri finale asupra excluderilor atacate;

f) Hotărâri finale despre eventuale schimbări ale statutelor.

Astfel de schimbări intră în vigoare însă numai după aprobarea Ministerului;

g) Alegerea comitetului constatător din 15 membri pe timp de 3 ani. Alegerea membrilor se va face după sistemul rotativ, adică în fiecare an vor fi înșiși 5 membri la cari le-au expirat mandatele de 3 ani.

Cei eșiți, pot fi realeși. Membrii în comitet numai învățători pot fi;

h) Alegerea alor 3 controlori pe timp de 1 an;

i) Satorirea primei ce se va plăti în acel an ca primă de înmormântare și ajutorare conform art. 14 respective aliniatul II din art. 21 din statute;

j) Eventuale propuneri cari, cel puțin cu 3 zile înaintea adunării generale vor fi predate președintelui.

Adunarea generală se convoacă și conduce de către președinte. La dorința comitetului ori cererea scrisă a lor 10⁰/₀ din membri, președintele este dator a convoca adunarea generală extra-ordinară.

Invitarea la adunarea generală ordinară sau extra-ordinară se va publica în organul oficial cu cel puțin 15 zile înainte.

Adunarea generală decide cu majoritate de voturi. În caz de paritate decide votul președintelui.

Art. 25. — Comitetul își ține ședințele după necesitate însă cel puțin de 4 ori pe an. Ședințele comitetului se convoacă de către președintele comitetului. La cererea scrisă alor 3 membri din comitet președintele este dator a convoca ședința în timp de 15 zile. Comitetul decide asupra tuturor chestiunilor cari nu sunt rezervate adunării generale și asupra primirii membrilor noi; el pregătește adunarea generală.

Comitetul este legal constituit dacă sunt prezenți $\frac{2}{3}$ din membri; deciziunile se aduc cu majoritate de voturi; în caz de paritate decide votul președintelui.

Art. 26. — Administrația se alege de către comitet din sânul propriu și se compune din :

- a) Director executiv ;
- b) Sub-director ;
- c) Procurist (care nu e de lipsă să fie membru) ;
- d) Cassier, și
- e) Notar.

Art. 27. — Președintele reprezintă societatea înaintea autorităților și față de alte persoane, convoacă și conduce adunarea generală și supraveghează executarea statutelor.

Art. 28. — Directorul executiv înlocuște pe președinte, convoacă ședințele comitetului și le conduce, execută hotărârile adunării generale și ale comitetului, controlează gestiunea casei, ordonânțeează toate plățile, semnează toate actele societății și raportează comitetului și adunării generale situația actuală a casei. Directorul executiv trebuie să aibă domiciliul în Zălau (unde va fi sediul Asociației).

Art. 29. — Subdirectorul preia datorințele directorului executiv respectiv și cele ale președintelui în caz de împiedecare a acestora.

Art. 30. — Procuristul este sfătuitorul juridic al societății; în ceroul său de activitate aparțin toate cauzele juridice ale societății.

Art. 31. — Cassierul administrează întreaga avere a societății. El păstrează registrele și toate obiectele cari fac parte din averea societății, ține în evidență pe membri cu adresa lor exactă, primește solvirile și — la ordonanțarea directorului executiv, — efectuește plățile. El este răspunzător pentru averea societății cu toată averea sa personală.

El trebuie să depună spre fructificare banii societății la o bancă — unde societatea va avea cont curent — și nu poate să administreze în cassa de mână mai mult decât 5000 Lei.

Cassierul primește un salariu fixat de către comitet.

Art. 32. — Notarul în toate ședințele societății conduce procesele verbale, efectuește corespondența și administrează arhiva societății.

Art. 33. — Controlorii examinează detaliat gestiunea cassei înaintea fiecărei adunări generale și raportează despre aceasta. Ei sunt îndreptățiți a controla în orice timp registrele societății și a încheia proces verbal despre cele constatate care se va înainta președintelui.

CAPITOLUL IV.

Art. 34. — Disolvarea societății poate să se facă numai în baza deciziunii adunării generale ordinare sau extra-ordinare, la care însă este necesară prezența alor $\frac{2}{3}$ din membri.

În caz de disolvare a societății 50% din averea curată va trece ca donațiune fondului Căminului Învățătorilor din județul Sălaj; iar 50% se va împărți între membri în proporție cu suma taxelor care s'au solvit în decursul timpului. Partea cuvenită unui membru din acestea 50%, nu poate fi mai mare decât totalul solvit ca taxe de înmormântare. Totalul ce va mai întrece eventual, se va încorpora la cei 50% care se va donă „Căminului Învățătorilor din județul Sălaj“.

Art. 35. — În caz dacă societatea nu servește scopul prevăzut în statute sau nu îndeplinește procedura stabilită în statute sau atunci dacă activitatea ei periclitează interesele statului

sau interesele economice ale membrilor, atunci activitatea ei va putea fi sistată, iar societatea în baza cercetărilor făcute imediat poate fi constrânsă la îndeplinirea strictă a statutelor sub sancțiunea disolvărei, sau imediat disolvată.

Anexa B.

Declarațiune.

Subsemnatul domiciliat în
strada No. p. u. județul
declar prin aceasta că doresc a intra ca membru în „Asociația
de ajutorare a familiilor învățătorilor pentru caz de moarte“.
Cunosc statutele societății și recunosc dispozițiunile lor ca ob-
ligatoare.

Mă oblig a plăti la primirea Certificatului de membru suma
de Lei adică Lei ca taxă de intrare și a
plăti în fiecare caz exact contribuțiile de înmormântare.

La moartea mea prima scadentă de înmormântare și ajuto-
rare este de a se plăti

Martori:

Semnătura proprie:

- 1.
- 2.

Datele personale:

Numele
Timpul nașterii (anul, luna, ziua)
Domiciliul (locuința exactă)

Spre orientare:

1. Declarațiunea de față este de a se completa punctuos
și a se trimite pe adresa Prezidiului Asociației Inv. Secția Sălaj
Șimleul-Silvaniei.

2. Declarația se va comlecta exact (cu date corespunzătoare
realității) și scrisoare citibilă.

3. Obligațiunea societății se începe cu ziua aprobării statu-
telor din partea Onor. Minister.